

RAPORT ROCZNY 2013

GRUPY KAPITAŁOWEJ

BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.

MARZEC 2014

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR**	
	2013	2012	2013	2012
Przychody z tytułu odsetek	1 646 332	2 076 259	390 960	497 474
Przychody z tytułu opłat i prowizji	762 772	707 240	181 138	169 456
Zysk (strata) brutto	1 218 146	1 239 535	289 277	296 994
Zysk (strata) netto	972 708	970 132	230 992	232 445
Całkowite dochody	672 368	1 307 831	159 669	313 358
Zmiana stanu środków pieniężnych	(424 160)	500 140	(100 727)	119 834
Aktywa razem	45 398 389	43 508 763	10 946 757	10 642 523
Zobowiązania wobec banków	6 378 436	2 356 429	1 538 010	576 398
Zobowiązania wobec klientów	26 568 765	26 852 165	6 406 434	6 568 212
Kapitał własny	7 307 264	7 391 415	1 761 975	1 807 988
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	126 022	127 841
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	55,93	56,57	13,49	13,84
Współczynnik wypłacalności (w %)	17,5	18,1	17,5	18,1
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	7,44	7,42	1,77	1,78
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję (w zł /EUR)	7,44	7,42	1,77	1,78
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)*	7,15	5,79	1,72	1,42

*Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: zadeklarowanej dywidendy z podziału zysku za 2013 rok oraz wypłaconej w 2013 roku dywidendy z podziału zysku za 2012 rok.

**Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2013 roku – 4,1472 zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 4,0882 zł); pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca 2013 roku – 4,2110 zł (2012 roku: 4,1736 zł).

ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.
ZA ROK OBROTOWY KOŃCZĄCY SIĘ 31 GRUDNIA 2013 ROKU

MARZEC 2014

SPIS TREŚCI

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	9
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	10
Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	11
1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej	11
2. Znaczące zasady rachunkowości	14
3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	29
4. Wynik z tytułu odsetek	31
5. Wynik z tytułu opłat i prowizji	31
6. Przychody z tytułu dywidend	32
7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	32
8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	33
9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	33
10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	33
11. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	33
12. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	33
13. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	34
14. Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	35
15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	35
16. Podatek dochodowy	36
17. Zysk przypadający na jedną akcję	37
18. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach	37
19. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	38
20. Należności od banków	38
21. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	39
22. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	40
23. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	41
24. Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	42
25. Należności od klientów	42
26. Rzeczowe aktywa trwałe	44
27. Wartości niematerialne	45
28. Test utraty wartości dla wartości firmy	46
29. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	47
30. Inne aktywa	50

31. Aktywa trwale przeznaczone do zbycia	50
32. Zobowiązania wobec banków	50
33. Pochodne instrumenty zabezpieczające	51
34. Zobowiązania wobec klientów	51
35. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	51
36. Rezerwy	52
37. Inne zobowiązania	53
38. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności	53
39. Kapitały	54
40. Transakcje repo oraz reverse repo	56
41. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych	57
42. Rachunkowość zabezpieczeń	58
43. Wartość godziwa	58
44. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne	63
45. Aktywa stanowiące zabezpieczenie	64
46. Działalność powiernicza	65
47. Leasing operacyjny	65
48. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	66
49. Jednostki powiązane	66
50. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym	68
51. Świadczenia na rzecz pracowników	68
52. Zdarzenia po dacie bilansowej	74
53. Zarządzanie ryzykiem	74

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Za okres	2013	2012
w tys. zł	Nota		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	4	1 646 332	2 076 259
Koszty odsetek i podobne koszty	4	(404 180)	(587 978)
Wynik z tytułu odsetek	4	1 242 152	1 488 281
Przychody z tytułu opłat i prowizji	5	762 772	707 240
Koszty z tytułu opłat i prowizji	5	(120 470)	(108 382)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	5	642 302	598 858
Przychody z tytułu dywidend	6	4 416	6 493
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7	349 000	371 993
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	8	305 339	279 451
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	9	1 844	-
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	10	2 050	-
Pozostałe przychody operacyjne	11	52 360	34 834
Pozostałe koszty operacyjne	11	(52 602)	(53 264)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	11	(242)	(18 430)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	12	(1 302 008)	(1 364 951)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	13	(62 635)	(64 683)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	14	1 050	84
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	15	36 204	(58 101)
Zysk operacyjny		1 219 472	1 238 995
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		(1 326)	540
Zysk brutto		1 218 146	1 239 535
Podatek dochodowy	16	(245 438)	(269 403)
Zysk netto		972 708	970 132
W tym:			
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej		972 708	970 132
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	17	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	17	7,44	7,42
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	17	7,44	7,42

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres	2013	2012
<i>w tys. zł</i>	<i>Nota</i>		
Zysk netto		972 708	970 132
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:			
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	18	(300 754)	340 085
Różnice kursowe		414	(2 386)
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		(300 340)	337 699
Całkowite dochody ogółem		672 368	1 307 831

W tym:

Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej	672 368	1 307 831
---	---------	-----------

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

<i>w tys. zł</i>	Stan na dzień	31.12.2013	31.12.2012
	Nota		
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	778 464	1 357 308
Należności od banków	20	3 539 927	1 461 901
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	5 751 829	6 838 483
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	17 616 041	15 003 003
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	7 814	15 110
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	15 280	19 921
Należności od klientów	25	15 231 327	16 221 412
Rzeczowe aktywa trwałe	26	384 581	409 916
Wartości niematerialne	27	1 417 363	1 379 931
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		80 854	2 702
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	29	203 132	218 786
Inne aktywa	30	359 039	567 736
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	31	12 738	12 554
Aktywa razem		45 398 389	43 508 763
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	32	6 378 436	2 356 429
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	4 196 896	5 846 404
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	24 710	-
Zobowiązania wobec klientów	34	26 568 765	26 852 165
Rezerwy	36	89 284	28 656
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		84	55 343
Inne zobowiązania	37	832 950	978 351
Zobowiązania razem		38 091 125	36 117 348
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	39	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	39	2 997 759	3 011 380
Kapitał z aktualizacji wyceny	39	(42 963)	257 791
Pozostałe kapitały rezerwowe	39	2 859 388	2 637 066
Zyski zatrzymane		970 442	962 540
Kapitał własny razem		7 307 264	7 391 415
Zobowiązania i kapitał własny razem		45 398 389	43 508 763

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2013 roku	522 638	3 011 380	257 791	2 637 066	962 540	-	7 391 415
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	(300 754)	414	972 708	-	672 368
zysk netto	-	-	-	-	972 708	-	972 708
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	414	-	-	414
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	(300 754)	-	-	-	(300 754)
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(756 519)	-	(756 519)
Transfer na kapitały	-	(13 621)	-	221 908	(208 287)	-	-
Stan na 31 grudnia 2013 roku	522 638	2 997 759	(42 963)	2 859 388	970 442	-	7 307 264

Nota: 18, 39

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2012 roku	522 638	3 009 396	(82 294)	2 264 082	730 659	-	6 444 481
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	340 085	(2 386)	970 132	-	1 307 831
zysk netto	-	-	-	-	970 132	-	970 132
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	(2 386)	-	-	(2 386)
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	340 085	-	-	-	340 085
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(360 897)	-	(360 897)
Transfer na kapitały	-	1 984	-	375 370	(377 354)	-	-
Stan na 31 grudnia 2012 roku	522 638	3 011 380	257 791	2 637 066	962 540	-	7 391 415

Nota: 18, 39

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Za okres	2013	2012
<i>w tys. zł</i>			
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Zysk netto		972 708	970 132
II. Korekty do uzgodnienia zysku netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		(1 420 732)	(932 959)
Bieżący i odroczone podatki dochodowe ujęte w wyniku finansowym		245 438	269 403
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		1 326	(540)
Amortyzacja		62 635	64 683
Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		(37 878)	58 100
Zmiana stanu rezerw		75 341	45 020
Wynik z tytułu odsetek		(1 242 152)	(1 488 281)
Wynik ze sprzedaży inwestycji		(1 036)	(75)
Inne korekty		(6 599)	(20 013)
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej		(902 925)	(1 071 703)
Zmiana stanu aktywów operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(2 425 219)	(356 735)
Zmiana stanu należności od banków		(1 923 465)	(790 557)
Zmiana stanu należności od klientów		1 031 456	(1 653 177)
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(2 791 754)	3 200 122
Zmiana stanu inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży		4 715	1 792
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		1 040 797	(1 035 938)
Zmiana stanu aktywów przeznaczonych do zbycia		(185)	(3 667)
Zmiana stanu innych aktywów		213 217	(75 310)
Zmiana stanu zobowiązań operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		1 907 412	495 479
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		3 971 067	(3 417 567)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		(280 422)	2 755 018
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		-	(25 325)
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		(1 649 508)	1 005 957
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających		24 710	-
Zmiana stanu innych zobowiązań		(158 435)	177 396
Odsetki otrzymane		1 501 761	1 924 893
Odsetki zapłacone		(398 417)	(586 285)
Podatek dochodowy zapłacony		(295 197)	(250 243)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		360 123	1 125 538
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(28 286)	(32 144)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		4 887	3 593
Nabycie wartości niematerialnych		(63 180)	(86 851)
Zbycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		6 117	-
Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia		88	15 760
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		438	43 372
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(79 936)	(56 270)
C. Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Dywidendy wypłacone		(756 519)	(360 897)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		135 102	593
Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		(81 349)	(192 778)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(702 766)	(553 082)
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		(1 581)	(16 046)
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		(424 160)	500 140
F. Środki pieniężne na początek okresu		1 544 322	1 044 182
G. Środki pieniężne na koniec okresu (patrz nota 48)		1 120 162	1 544 322

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation, podmiot zależny od Citibank N.A., który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi:

- działalność maklerską,
- usługi leasingowe,
- działalność inwestycyjną.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej Grupą).

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		31.12.2013	31.12.2012
Jednostki konsolidowane metodą pełną			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
Jednostki wyceniane metodą praw własności			
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments II S.a.r.l.	Luksemburg	-	100,00

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2013

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	390 203	239 899	150 304	38 746	15 105
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	44 041	764	43 278	12 132	(43)
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	458 713	339 802	118 911	112 104	30 302
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00		Jednostka postawiona w stan likwidacji			

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	7 814	10 947	8	10 939	196	103

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2014 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	390 203	239 899	150 304	38 746	15 105

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2014 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2012

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	582 396	447 197	135 199	64 530	(15 165)
HANDLOWY INVESTMENTS S.A. 1/	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	43 968	548	43 420	684	104
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	503 900	410 677	93 223	62 203	6 173
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00	Jednostka postawiona w stan likwidacji				

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	80,97	6 948	7 049	293	6 757	1 189	467
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 2/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	8 162	11 347	74	11 273	563	439

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze zbadanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2013 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	19,03	1 307	7 049	293	6 757	1 189	467

2/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	582 396	447 197	135 199	64 530	(15 165)

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze zbadanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2013 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Dane finansowe jednostek zależnych nieobjętych konsolidacją metodą pełną są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Na dzień 31 grudnia 2013 roku stanowią one 0,02% aktywów Grupy (31 grudnia 2012 roku: 0,04%) oraz 0,01% zysku netto Grupy (31 grudnia 2012 roku: 0,1%) bez uwzględnienia eliminacji transakcji wewnątrzgrupowych.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 13 marca 2014 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Ponadto, roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe jednostki dominującej zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszej nocie, za wyjątkiem zasady ujmowania i wyceny inwestycji kapitałowych w jednostki zależne, opisaną w nodzie 2 do rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 13 marca 2014 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku. Porównawcze dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, z wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu (kredyty i pożyczki, zobowiązania finansowe inne niż wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Główne zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzeniu niniejszego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były w prezentowanych latach w sposób ciągły, z wyjątkiem zastosowania poniższych zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2013 r.

W niniejszym rocznym sprawozdaniu finansowym Grupa zastosowała po raz pierwszy następujące standardy obowiązujące od 1 stycznia 2013 roku:

- MSSF 13 „Ustalanie wartości godziwej” opublikowany w maju 2011 roku. Definiuje on wartość godziwą, ustala ramy dla wyceny w wartości godziwej oraz określa wymagania co do ujawnień dla wycen według wartości godziwej;
- MSR 19 (2011) „Świadczenia pracownicze”. Zmiany MSR 19 wymagają, aby zyski i straty aktuarialne z przeszacowania zobowiązań dotyczących programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia były ujmowane bezpośrednio w pozostałych całkowitych dochodach eliminując możliwość ujmowania wszystkich zmian zobowiązań z tytułu określonych świadczeń w wyniku finansowym, co było dozwolone w poprzedniej wersji MSR 19;
- MSSF 7 (zmiana) „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” określa wymagania dotyczące ujawniania informacji dotyczących wpływu kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych na sytuację finansową jednostki.

Wpływ pierwszego zastosowania powyższych standardów na sprawozdanie finansowe Grupy nie był

istotny.

Grupa dokonała wcześniejszego zastosowania zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów”: *Ujawnianie wartości odzyskiwalnej w odniesieniu do aktywów niefinansowych*, zatwierdzonej przez Unię Europejską dnia 19 grudnia 2013 roku i obowiązującej dla okresów rozpoczynających się od 1 stycznia 2014 roku lub po tym dniu. Zmiana dotyczy ujawniania informacji w zakresie sposobu szacowania wartości odzyskiwalnej w teście utraty wartości firmy.

Standardy i interpretacje zatwierdzone lub oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” i związane z jego wdrożeniem zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnienie informacji” – W listopadzie 2009 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który wprowadza zmiany w stosunku do MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych. Kluczowa zmiana to klasyfikacja aktywów finansowych do dwóch kategorii – wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Standard będzie obowiązywał od 1 stycznia 2015 roku z możliwością wcześniejszego zastosowania. W listopadzie 2013 roku Rada opublikowała zmianę do pierwotnej wersji MSSF 9 uwzględniając m.in. nowe zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Obecna wersja standardu nie zawiera daty pierwszego zastosowania. Data ta będzie dodana po ukończeniu przez Radę wszystkich etapów prac nad projektem zmian w zakresie rachunkowości instrumentów finansowych i opublikowaniu finalnej wersji standardu;
- KIMSF 21 „Opłaty publiczne” będąca interpretacją do MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Interpretacja wyjaśnia, że zdarzeniem obligującym powodującym powstanie zobowiązania do poniesienia obciążeń/opłat jest czynność opisana w odpowiednich regulacjach prawnych warunkująca płatność obciążenia/opłaty;
- MSSF 12 „Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” określający wymogi ujawniania informacji o udziałach w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych, jednostkach stowarzyszonych i jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji.

Grupa jest w trakcie oszacowywania wpływu zastosowania standardu i interpretacji na sprawozdanie finansowe. Rzeczywisty wpływ będzie możliwy do oszacowania po opublikowaniu przez Radę ostatecznej, kompletnej wersji standardu MSSF 9.

Inne standardy, zmiany do obowiązujących standardów oraz interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej ostatnio przyjęte, w tym oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską nie mają związku z działalnością Grupy albo ich wpływ na sprawozdanie finansowe nie byłby istotny.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Podstawy konsolidacji

Jednostki zależne - definicja

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Bank. Jednostki kontrolowane to jednostki, w odniesieniu do których Bank pośrednio lub bezpośrednio ma zdolność kierowania ich

polityką finansową i operacyjną w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z działalności danej jednostki. Kontrola zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania, w tym warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje i rozrachunki na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Eliminacji podlegają również istotne niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy spółkami z Grupy.

Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione tam, gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności we wszystkich istotnych obszarach z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Jednostki zależne, które nie są konsolidowane metodą pełną ze względu na nieistotność ich sprawozdań finansowych w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy, wykazywane są z zastosowaniem metody praw własności.

Waluty obce

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany, w ramach wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji.

Dla przeliczenia walut obcych stosuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia sprawozdania z sytuacji finansowej.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
1 USD	3,0120	3,0996
1 CHF	3,3816	3,3868
1 EUR	4,1472	4,0882

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- składniki aktywów lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,

- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- pozostałe zobowiązania finansowe.

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie klasyfikowała aktywów do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

Grupa dokonuje klasyfikacji aktywów finansowych do poszczególnych kategorii w dacie początkowego ujęcia.

- (a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria obejmuje (i) aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu oraz (ii) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub, w przypadku aktywów finansowych, jeżeli został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji kierownictwa jednostki, pod warunkiem spełnienia kryteriów MSR 39. Do kategorii „Przeznaczone do obrotu” Grupa zalicza instrumenty pochodne nie będące instrumentami zabezpieczającymi oraz wybrane dłużne papiery wartościowe.

- (b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa udziela klientowi finansowania w celu innym niż wygenerowanie przez Grupę krótkoterminowych zysków z tytułu obrotu tymi pożyczkami lub należnościami. Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku.

- (c) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kategoria „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe, które (i) zostały zaklasyfikowane przez jednostkę do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia lub (ii) nie zostały zakwalifikowane do żadnej z pozostałych kategorii aktywów. Do kategorii tej Grupa klasyfikuje wybrane dłużne i kapitałowe papiery wartościowe.

- (d) Pozostałe zobowiązania finansowe

Kategoria „Pozostałe zobowiązania finansowe” obejmuje zobowiązania finansowe niezakwalifikowane do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientowskie.

Ujmowanie i wyłączenie z ksiąg

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży ujmują się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Grupa odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie uruchomienia środków na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała

przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączane ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, z wyjątkiem pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej oraz inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Zobowiązania finansowe po początkowym ujęciu są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej.

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- w przypadku składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach,
- zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz różnice kursowe dotyczące pieniężnych aktywów i zobowiązań, ujmuje się w rachunku zysków i strat. W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu, skumulowane zyski i straty uprzednio ujęte w kapitale własnym, ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Wartość godziwa akcji i udziałów w jednostkach innych niż zależne i stowarzyszone notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), inwestycje takie wykazuje się w cenie nabycia skorygowanej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa jest stroną umów leasingu, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków składniki aktywów przez uzgodniony okres.

W przypadku umów, na mocy których Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i pożytki wynikające z posiadania składników aktywów będących przedmiotem umowy leasingu, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Grupa ujmuje natomiast należność z tytułu leasingu finansowego w wartości równej inwestycji leasingowej netto.

Przychody odsetkowe od umów leasingu finansowego rozliczane są metodą efektywnej stopy procentowej w celu odzwierciedlenia stałej w danym okresie stopy zwrotu na inwestycji leasingowej netto.

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w pozostałych jednostkach

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane co do zasady zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako aktywa lub zobowiązania przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*), pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”.

Zabezpieczenie wartości godziwej jest to zabezpieczenie przed wpływem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych.

Konsolidacja sald rachunków

Grupa oferuje swoim klientom usługi zarządzania środkami finansowymi polegające na konsolidacji sald rachunków bankowych w ramach struktury rachunków powiązanych (tzw. cash-pooling). Operacje tego typu polegają na konsolidacji (netowaniu) sald dodatnich i ujemnych rachunków bieżących uczestników produktu na wyznaczonym rachunku podmiotu zarządzającego rozliczeniami. Operacja konsolidacji przeprowadzana jest na koniec dnia roboczego, natomiast następnego dnia

roboczego dokonywane są przelewy zwrotne przywracające stan rachunków do sytuacji sprzed konsolidacji. Transakcje konsolidacyjne prezentowane są w ujęciu netto tylko jeśli spełniają warunki MSR 39 dotyczące wyłączania składników aktywów i zobowiązań finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Salda należności transakcji prezentowanych w ujęciu brutto, wykazywane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Należności od klientów”, zaś salda zobowiązań jako depozyty.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży

Grupa dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Jednocześnie ujmowane są zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmuje się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. W przypadku sprzedaży papierów wartościowych zakupionych uprzednio w transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży, Grupa wykazuje zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych. Zobowiązania te są wyceniane w wartości godziwej.

Utrata wartości aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu

Grupa dokonuje podziału składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy). Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymania warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłacaniem odsetek lub należności głównej;
- przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- obserwacji danych wskazujących na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
  - negatywnych zmian dotyczących statusu płatności pożyczkobiorców w grupie, lub
  - krajowej lub lokalnej sytuacji gospodarczej, która ma związek z niespłacaniem aktywów w grupie.

Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe

Grupa tworzy odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe (IBNR ang. incurred but not reported). Procesem wyliczania odpisu z tytułu utraty wartości IBNR objęte są wszystkie należności, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości lub mimo stwierdzenia przesłanek, indywidualna ocena pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego. Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR odzwierciedlają poziom strat kredytowych poniesionych lecz nie zaraportowanych, które zostaną zidentyfikowane na poziomie ekspozycji w przyjętym przez Grupę okresie rozpoznania straty. Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupa koryguje wartość ekspozycji kredytowych o wartość odpisów z tytułu utraty wartości na poniesione niezidentyfikowane straty kredytowe.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie istotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywanych do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie nieistotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Odpisy z tytułu utraty wartości na należności od banków i klientów, odpisy z tytułu utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów. Natomiast rezerwy na zobowiązania warunkowe wykazywane są w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”.

Kredyty uznane za nieściągalne (tj. takie, dla których Grupa nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych oraz które na podstawie oddzielnych przepisów podatkowych spełniły warunki niezbędne do zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodu lub które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem) są na podstawie decyzji Grupy spisywane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne”.

Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte w kapitale własnym w wysokości różnicy między ceną nabycia skorygowaną o późniejsze spłaty i amortyzację a wartością godziwą, uwzględniając poprzednie odpisy z tytułu utraty wartości, przenosi się do rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży nie podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat, jeśli w późniejszych okresach wartość godziwa instrumentu dłużnego wzrośnie i wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

Na kategorię aktywów finansowych wycenianych według kosztu w sprawozdaniu finansowym Grupy

składają się akcje i udziały w jednostkach innych niż podporządkowane, sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej (np. ze względu na brak notowań). Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości takich inwestycji kapitałowych, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Strat z tytułu utraty wartości akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej, nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wartości bilansowe aktywów Grupy innych niż aktywa z tytułu podatku odroczonego, w tym w szczególności składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalna w przypadku aktywów innych niż aktywa finansowe jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, z wyłączeniem wartości firmy, podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości innych aktywów może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, została by wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

W przypadku jednostek stowarzyszonych wartość firmy jest zawarta w wartości bilansowej inwestycji w jednostce stowarzyszonej.

Zyski i straty ze zbycia jednostki zależnej lub stowarzyszonej uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

Wartość firmy powstała w wyniku przejęć sprzed 31 marca 2004 roku, to jest dnia wejścia w życie MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, została obliczona zgodnie z poprzednio stosowanymi standardami rachunkowości jako różnica między kosztem przejęcia jednostki, a wartością aktywów netto przejmowanej jednostki na dzień przejęcia.

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne (z wyłączeniem wartości firmy)

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2013 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Budynki i budowle	1,5%-4,5%
Środki transportu	14,0%-20,0%
Komputery	34,0%
Wypożyczenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0%-20,0%
Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowych systemów operacyjnych, do których stosuje się stawki 10% i 20%)	34,0%
Pozostałe wartości niematerialne	20,0%
Inwestycje w obcych środkach trwałych – zgodnie z okresem trwania umowy najmu	

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej aktywów trwałych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z niezakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe obejmują także prawa użytkowania wieczystego gruntów.

Środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego lub wartości niematerialnej jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeśli wartość bilansowa przewyższa wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszerzegowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego, premię w ramach planu premiowego obowiązującego w danym obszarze lub uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Premie i nagrody przyznawane są po zakończeniu okresu, za który oceniane są wyniki.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze są ujmowane jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Płatności w formie akcji

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybrani pracownicy otrzymują nagrody w formie opcji na zakup akcji Citigroup (program opcji pracowniczych SOP), nagrody w formie „akcji odroczonej” Citigroup (program akumulacji kapitału – CAP), a także nagrody w postaci akcji fantomowych Banku Handlowego w Warszawie SA.

Zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji własnych”, wszystkie programy funkcjonujące w Grupie traktowane są jako programy rozliczane w środkach pieniężnych. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Koszty programu określone są przy użyciu modelu wyceny dla programu opcyjnego oraz na podstawie ceny akcji Banku lub ceny akcji Citigroup dla programów na bazie akcji. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa jest początkowo ustalana na dzień przyznania nagrody, a następnie na każdy dzień sprawozdawczy, aż do całkowitego rozliczenia. Łączną wartość kosztów ujętych na dany dzień sprawozdawczy stanowi iloczyn wartości godziwej opcji lub akcji odroczonej na dzień sprawozdawczy i części uprawnienia uznanego za nabyte w tym okresie.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Grupa gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne, których wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w podmiotach Grupy, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do odprawy. Pracownikom, z którymi została zawarta umowa o pracę na podstawie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, przysługuje ponadto nagroda za wieloletnią pracę. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w zobowiązaniach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat z wyjątkiem zysków i strat z przeszacowania rezerwy dotyczącej odpraw emerytalnych, które ujmowane są w pozostałych całkowitych dochodach. Rezerwy na przyszłe koszty odpraw emerytalnych oraz nagród za wieloletnią pracę obliczane są metodą aktuarialną. Wycena aktuarialna tych rezerw jest okresowo aktualizowana.

Elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego Zarządowi Banku oraz osobom zajmującym stanowiska kierownicze, mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jest także odroczone nagroda pieniężna opisana szczegółowo w nocie 51 „Świadczenia na rzecz pracowników”.

Programy określonych składek

Ponadto Grupa stwarza możliwość uczestnictwa pracowników w programie emerytalnym, opisanym szczegółowo w nocie 51. Za pracowników uczestniczących w programie Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia Grupa nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności, zatem zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” jest to program określonych składek. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Rezerwy

Rezerwy są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona po spełnieniu następujących warunków: (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) restrukturyzacja już się rozpoczęła albo została publicznie ogłoszona; (iii) kwota rezerwy może być wiarygodnie oszacowana. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Kapitały

Kapitały wykazywane są według wartości nominalnej, z wyjątkiem kapitału z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, który wykazywany jest z uwzględnieniem wpływu odroczonego podatku dochodowego.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Grupa dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Grupy.

Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustala się z zachowaniem zasady memoriału i współmierności przychodów i kosztów. Do wyniku finansowego zaliczane są wszystkie osiągnięte przychody i koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych, desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń, prezentowane są w wyniku odsetkowym.

Odsetki karne wynikające z ekspozycji z tytułu podatku dochodowego ujmowane są w „Pozostałych przychodach operacyjnych” lub w „Pozostałych kosztach operacyjnych” w rachunku zysków i strat.

Przychody i koszty z tytułu prowizji, opłaty bankowe

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Prowizje klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

Prowizje za wykonanie usługi i znaczącej czynności zaliczane są do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi lub jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji.

W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych

Grupa pośredniczy w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Przychody z tytułu wynagrodzenia za dystrybucję produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentami finansowymi ujmowane są w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy, z wyjątkiem części wynagrodzenia dotyczącego usług świadczonych po dokonaniu sprzedaży, które jest ujmowane w przychodach prowizyjnych liniowo, przez okres życia produktu.

W przypadku produktów powiązanych (produkt ubezpieczeniowy z instrumentem finansowym), w którym Grupa otrzymuje z góry wynagrodzenie za okresy dłuższe niż miesięczne, wynagrodzenie Grupy dzielone jest pomiędzy:

- część stanowiącą wynagrodzenie za usługę pośrednictwa, ujmowaną w wyniku z tytułu prowizji, oraz
- część stanowiącą element amortyzowanego kosztu instrumentu finansowego rozliczanego z użyciem efektywnej stopy procentowej będącą elementem wyniku odsetkowego, po uwzględnieniu zwrotów wynagrodzenia, w oparciu o udział wartości godziwej każdej z tych części w sumie ich wartości godziwych.

Z części odpowiadających wynagrodzeniu za usługę pośrednictwa wydzielana jest część wynagrodzenia dotyczącego świadczenia dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego i ta część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych liniowo przez okres życia produktu. Pozostała część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy.

Koszty bezpośrednio powiązane z akwizycją pożyczki gotówkowej Grupa rozlicza w czasie jako element amortyzowanego kosztu instrumentu finansowego stanowiącego część wyniku odsetkowego.

Jeśli Grupa ponosi koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego, koszty takie rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Koszty nie powiązane bezpośrednio ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych ujmowane są w rachunku wyników jednorazowo, w momencie ich poniesienia.

Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

W pozycji tej prezentowana jest wycena transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Jest to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z przetwarzaniem danych na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat z wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach.

Rezerwa i aktywo na podatek odroczony są kalkulowane przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po dokonaniu kompensaty, wtedy gdy istnieje tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz rezerwa i aktywo dotyczą tego samego podatnika.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej oraz bankowości detalicznej. Szczegółowe informacje na temat segmentów przedstawiono w notce 3.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów oraz wyniku segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości Grupy.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia klasyfikuje się składniki aktywów lub grupy aktywów wraz z bezpośrednio powiązanymi z nimi zobowiązaniami, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do zbycia klasyfikowane są jedynie składniki aktywów lub grupy aktywów dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży i aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu został rozpoczęty. Ponadto, taki składnik aktywów (lub grupa) jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów (lub grupy) do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Aktywa te nie podlegają amortyzacji.

Wartości szacunkowe

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym

oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji;
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Grupa do wyceny ryzyka kredytowego wykorzystuje kwotowania instrumentu wymiany ryzyka upadłości dłużnika (Credit Default Swap).

Grupa różnicuje wycenę ryzyka kontrahenta ze względu na dostępność kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS):

- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których istnieje aktywny rynek CDS: Uznaje się, że kwotowania CDS odzwierciedlają rynkową wycenę ryzyka kredytowego;
- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których nie istnieje aktywny rynek CDS: Na podstawie ratingu kredytowego (zewnętrznego lub wewnętrznego, jeżeli zewnętrzny nie jest dostępny) oraz sektora gospodarki, w którym klient działa, kontrahentowi przypisywana jest wartość indeksu CDS, która odzwierciedla rynkową wycenę ryzyka.

W przypadku wyceny własnego ryzyka kredytowego, Grupa stosuje metodę zdefiniowaną dla klientów, dla których nie ma aktywnego rynku CDS.

Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są: (i) zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane między innymi z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych, (ii) zmiany w zakresie kwotów kredytowych instrumentów pochodnych (CDS) (iii) zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów (zmiana ratingów).

Utrata wartości kredytów

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest ocena, czy zaistniały obiektywne przesłanki świadczące o utracie wartości ekspozycji kredytowych. Jeśli tak, dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a oszacowaną wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danej ekspozycji kredytowej. Aktywa finansowe, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości na poziomie indywidualnym lub mimo stwierdzenia przesłanek, indywidualna ocena składnika aktywów pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego, Grupa objęła analizą grupową. Dla celów grupowej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są podzielone według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. W celu wyliczenia kwoty odpisu na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo Grupa wykorzystuje, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia niewykonania zobowiązania (parametr PD) oraz wartość straty w momencie niewykonania zobowiązania (parametr LGD).

Określenie przesłanek utraty wartości, wyliczenie bieżącej wartości szacowanych przepływów pieniężnych oraz oszacowanie rezerwy statystycznej wymaga zastosowania przez Grupę szacunków. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie

niekorzystnej zmiany sytuacji kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji makroekonomicznej. Jeżeli zaistnieje taka konieczność historyczne parametry mogą być korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu utraty wartości należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Dodatkowo Grupa dokonuje testowania wstecznego (w oparciu o dane historyczne) w celu porównania wartości rzeczywiście poniesionych strat z szacunkami w zakresie utraty wartości kredytów, co również może mieć wpływ na zmianę metodologii.

Utrata wartości firmy

Bank corocznie przeprowadza obligatoryjne testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36. Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których przyporządkowano wartość firmy, jest ich wartość użytkowa, którą kierownictwo Banku szacuje w oparciu o plan finansowy, odzwierciedlający przyjęte założenia odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku, stopę dyskontową wykorzystaną w prognozach przepływów pieniężnych oraz stopę wzrostu zastosowaną do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych zagwarantowanych zbiorowym układem pracy, takie jak nagrody jubileuszowe czy odprawy emerytalne, podlegają okresowemu oszacowaniu przez niezależnego aktuarium. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń dotyczących dyskonta finansowego i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego jako pracownika Grupy, obejmującego rotację pracowników, ryzyko śmierci oraz ryzyko całkowitej niezdolności do pracy.

3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest o stawki bazujące na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich różnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i pasywów. Podstawą oceny wyników działalności segmentu jest zysk lub strata brutto.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Bankowość Korporacyjna

W ramach segmentu Bankowości Korporacyjnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej, segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usług maklerskich i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto, segment

oferuje usługi bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usług doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produktów i usług finansowych klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej, Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres	2013			2012		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
<i>w tys. zł</i>						
Wynik z tytułu odsetek	581 022	661 130	1 242 152	715 122	773 159	1 488 281
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(42 238)	42 238	-	(8 956)	8 956	-
przychody wewnętrzne	-	42 238	42 238	-	8 956	8 956
koszty wewnętrzne	(42 238)	-	(42 238)	(8 956)	-	(8 956)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	296 526	345 776	642 302	250 901	347 957	598 858
Przychody z tytułu dywidend	1 485	2 931	4 416	2 779	3 714	6 493
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	315 639	33 361	349 000	335 731	36 262	371 993
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	305 339	-	305 339	279 451	-	279 451
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	1 844	-	1 844	-	-	-
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	2 050	-	2 050	-	-	-
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	27 086	(27 328)	(242)	8 605	(27 035)	(18 430)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(559 520)	(742 488)	(1 302 008)	(628 024)	(736 927)	(1 364 951)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(25 823)	(36 812)	(62 635)	(30 106)	(34 577)	(64 683)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	915	135	1 050	54	30	84
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(26 113)	62 317	36 204	(28 111)	(29 990)	(58 101)
Zysk operacyjny	920 450	299 022	1 219 472	906 402	332 593	1 238 995
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	(1 326)	-	(1 326)	540	-	540
Zysk brutto	919 124	299 022	1 218 146	906 942	332 593	1 239 535
Podatek dochodowy			(245 438)			(269 403)
Zysk netto			972 708			970 132

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
Aktywa, w tym:	39 816 056	5 582 333	45 398 389	37 764 514	5 744 249	43 508 763
aktywa wyceniane metodą praw własności	7 814	-	7 814	15 110	-	15 110
aktywa trwale przeznaczone do zbycia	-	12 738	12 738	-	12 554	12 554
Zobowiązania i kapitał własny, w tym:	36 070 064	9 328 325	45 398 389	34 667 691	8 841 072	43 508 763
zobowiązania	30 416 864	7 674 261	38 091 125	29 193 148	6 924 200	36 117 348

4. Wynik z tytułu odsetek

w tys. zł	2013	2012
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	26 171	38 240
należności od banków	45 142	54 905
należności od klientów, z tego:	1 042 860	1 260 149
podmiotów sektora finansowego	37 430	38 503
podmiotów sektora niefinansowego	1 005 430	1 221 646
dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	446 389	621 697
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	85 770	101 268
	1 646 332	2 076 259
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	(1)	(1)
zobowiązań wobec banków	(47 674)	(83 657)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(101 451)	(125 156)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(246 228)	(372 293)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(3 311)	(6 119)
emisji dłużnych papierów wartościowych	-	(752)
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	(5 515)	-
	(404 180)	(587 978)
Wynik z tytułu odsetek	1 242 152	1 488 281

Przychody odsetkowe za 2013 rok zawierają odsetki od kredytów, dla których rozpoznano utratę wartości w kwocie 12 109 tys. zł (za 2012 rok: 13 144 tys. zł).

5. Wynik z tytułu opłat i prowizji

w tys. zł	2013	2012
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	140 595	124 668
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	233 716	254 393
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	105 892	108 116
z tytułu usług powierniczych	104 521	87 744
z tytułu opłat od pożyczek gotówkowych	5 417	7 066
z tytułu działalności maklerskiej	86 489	47 562
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	26 007	28 478
z tytułu udzielonych gwarancji	14 090	14 397
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	5 343	5 960
inne	40 702	28 856
	762 772	707 240

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(57 944)	(55 704)
z tytułu działalności maklerskiej	(24 801)	(19 921)
z tytułu opłat KDPW	(21 060)	(16 633)
z tytułu opłat brokerskich	(4 595)	(4 049)
inne	(12 070)	(12 075)
	(120 470)	(108 382)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	642 302	598 858

Wynik z tytułu opłat i prowizji za 2013 rok zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 240 269 tys. zł (za 2012 rok: 262 109 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 57 944 tys. zł (za 2012 rok: 55 704 tys. zł).

6. Przychody z tytułu dywidend

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	4 189	5 153
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	227	1 340
Przychody z tytułu dywidend, razem	4 416	6 493

7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy		
z instrumentów dłużnych	31 312	241 066
z instrumentów kapitałowych	(470)	2 459
z instrumentów pochodnych, w tym:	31 511	(96 038)
na stopę procentową	28 237	(98 118)
	62 353	147 487
Wynik z pozycji wymiany		
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	32 509	(181 742)
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	254 138	406 248
	286 647	224 506
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	349 000	371 993

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji za 2013 rok zawiera zmianę stanu rozwiązań (netto) dotyczących korekty wyceny z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta na transakcje związane z instrumentami pochodnymi w wysokości 28 868 tys. zł (za 2012 rok: w kwocie 10 698 tys. zł).

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji związanymi z swapami na stopy procentowe, opcjami, futuresami i innymi instrumentami pochodnymi.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z wyceny aktywów i pasywów denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych takich jak forward,

CIRS i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Zrealizowane zyski z instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	305 339	279 451

9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Zrealizowane zyski z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży	1 844	-

10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych		
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczanej	26 474	-
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczającej	(24 424)	-
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	2 050	-

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 42.

11. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody z tytułu świadczonych usług na rzecz jednostek powiązanych	10 497	8 120
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	7 417	6 499
Przychody z tytułu rozliczenia podatku od towarów i usług (VAT) za lata ubiegłe	6 500	-
Inne	27 946	20 215
	52 360	34 834
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(20 197)	(19 043)
Koszty dotyczące wyceny aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	-	(1 014)
Koszty dotyczące utrzymania aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(399)	(1 681)
Utworzenie rezerw na sprawy sporne (netto)	(9 221)	(517)
Inne	(22 785)	(31 009)
	(52 602)	(53 264)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	(242)	(18 430)

12. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Koszty pracownicze		
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(495 298)	(528 146)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi	(25 807)	(27 123)
Premie i nagrody, w tym:	(123 304)	(114 379)
pracownicze świadczenia kapitałowe	(36 189)	(7 880)
nagrody za wieloletnią pracę	(726)	(1 170)

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Koszty ubezpieczeń społecznych	(71 023)	(77 526)
	(689 625)	(720 051)
Koszty ogólnoadministracyjne		
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(191 038)	(170 003)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	(63 019)	(81 470)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(101 919)	(111 841)
Reklama i marketing	(23 321)	(49 375)
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(47 600)	(46 853)
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(55 249)	(54 037)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(19 098)	(25 118)
Koszty szkoleń i edukacji	(7 171)	(5 384)
Koszty nadzoru bankowego	(1 173)	(3 179)
Pozostałe koszty	(102 795)	(97 640)
	(612 383)	(644 900)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu, razem	(1 302 008)	(1 364 951)

Koszty pracownicze za 2013 rok zawierają koszty z tytułu wynagrodzeń i nagród obecnych i byłych członków Zarządu Banku w wysokości 37 040 tys. zł (za 2012 rok: 22 817 tys. zł).

Pozycja koszty związane z wynagrodzeniami za okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku zawiera koszty restrukturyzacji zatrudnienia rozpoczętej w 2013 roku w kwocie 57 720 tys. zł. Pozycja koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości za okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku zawiera koszty restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej rozpoczętej w 2013 roku w kwocie 7 193 tys. zł. Łączna kwota utworzonej rezerwy restrukturyzacyjnej wyniosła 64 913 tys. zł. Do dnia 31 grudnia 2013 roku została wykorzystana kwota 3 933 tys. zł dotycząca restrukturyzacji zatrudnienia oraz kwota 159 tys. zł dotycząca restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej (patrz nota 36). Grupa zakłada zakończenie procesu zwolnień grupowych do dnia 31 października 2014 roku.

Pozycja koszty związane z wynagrodzeniami za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku zawiera koszty restrukturyzacji zatrudnienia w 2012 roku w kwocie 32 400 tys. zł. Pozycja koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku zawiera koszty restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej w 2012 roku w kwocie 9 808 tys. zł. Łączna kwota utworzonej rezerwy restrukturyzacyjnej wyniosła 42 208 tys. zł. Do dnia 31 grudnia 2012 roku została wykorzystana kwota 32 400 tys. zł dotycząca restrukturyzacji zatrudnienia oraz kwota 6 067 tys. zł dotycząca restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej. Pozostała kwota utworzonej w 2012 roku rezerwy dotyczącej restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej została wykorzystana w 2013 roku w kwocie 3 229 tys. zł i rozwiązana w kwocie 512 tys. zł (patrz nota 36).

13. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(39 422)	(46 057)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(23 213)	(18 626)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, razem	(62 635)	(64 683)

14. Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów

w tys. zł	2013	2012
Zyski		
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych	424	102
z tytułu zbycia aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	88	-
z tytułu zbycia udziałów w jednostkach zależnych	585	-
	1 097	102
Straty		
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych	(47)	(18)
	(47)	(18)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	1 050	84

15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne

w tys. zł	2013			
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Banki	Razem
Utworzenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
należności od klientów	(103 926)	(136 091)	(2 697)	(242 714)
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(6 374)	-	-	(6 374)
inne	(10 133)	(1 976)	-	(12 109)
	(120 433)	(138 067)	(2 697)	(261 197)
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
należności od klientów	93 944	167 916	1 661	263 521
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	1 560	-	-	1 560
odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	-	33 994	-	33 994
	95 504	201 910	1 661	299 075
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(24 929)	63 843	(1 036)	37 878
Utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(32 514)	(14)	-	(32 528)
Rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	30 219	588	47	30 854
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(2 295)	574	47	(1 674)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(27 224)	64 417	(989)	36 204

w tys. zł	2012			
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Banki	Razem
Utworzenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
inwestycji kapitałowych	(5 092)	-	-	(5 092)
należności od klientów	(109 698)	(185 962)	(865)	(296 525)

w tys. zł	2012			
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Banki	Razem
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(1 518)	-	-	(1 518)
inne	(13 144)	-	-	(13 144)
	(129 452)	(185 962)	(865)	(316 279)
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
należności od klientów	95 707	146 366	797	242 870
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	759	-	-	759
odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	378	14 173	-	14 551
	96 844	160 539	797	258 180
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(32 608)	(25 423)	(68)	(58 099)
Utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(22 752)	-	(16)	(22 768)
Rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	22 760	6	-	22 766
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	8	6	(16)	(2)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(32 600)	(25 417)	(84)	(58 101)

16. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	2013	2012
Bieżący podatek		
Bieżący rok	(155 875)	(227 705)
Korekty z lat ubiegłych	(3 272)	(1 576)
	(159 147)	(229 281)
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	(86 202)	(20 220)
Spisanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	(89)	(19 898)
Zmiana stanu należności od budżetu z tytułu przysługujących odliczeń podatku	-	(4)
	(86 291)	(40 122)
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(245 438)	(269 403)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Zysk brutto	1 218 146	1 239 535
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(231 448)	(235 512)
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu, w tym:	(15 647)	(12 883)
odpisy z tytułu utraty wartości	(9 328)	(3 891)
Przychody podlegające opodatkowaniu nieujęte w wyniku finansowym	(536)	(1 022)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nieujęte w wyniku finansowym	546	(7)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	5 329	567
Spisanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	-	(19 898)
Pozostałe	(3 682)	(648)
Ogółem obciążenie wyniku	(245 438)	(269 403)
Efektywna stawka podatkowa	20,15%	21,73%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 31 grudnia 2013 roku związany jest z dłużnymi i kapitałowymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży i wynosił 10 078 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: (60 470) tys. zł).

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 31 grudnia 2013 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 7,44 zł (31 grudnia 2012 roku: 7,42 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2013 roku oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 972 708 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 970 132 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 31 grudnia 2013 roku w liczbie 130 659 600 (31 grudnia 2012 roku: 130 659 600).

Bank nie posiada rozwadniających, potencjalnych akcji zwykłych ani innych instrumentów rozwadniających.

18. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS) odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny.

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2013 roku	318 261	(60 470)	257 791
Zmiana wyceny AFS	(65 963)	12 534	(53 429)
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(305 339)	58 014	(247 325)
Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku	(53 041)	10 078	(42 963)

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2012 roku	(101 597)	19 303	(82 294)
Zmiana wyceny AFS	699 309	(132 869)	566 440
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(279 451)	53 096	(226 355)
Stan na dzień 31 grudnia 2012 roku	318 261	(60 470)	257 791

19. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Środki pieniężne w kasie	532 142	474 301
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	246 322	883 007
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym, razem	778 464	1 357 308

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, która może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Deklarowana wysokość rezerwy obowiązkowej na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 1 076 336 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 824 715 tys. zł).

20. Należności od banków

Należności od banków (wg struktury rodzajowej)

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Rachunki bieżące	342 006	177 111
Lokaty	614 985	85 964
Kredyty i pożyczki	347 686	347 086
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	1 841 873	765 279
Lokaty stanowiące zabezpieczenie	394 188	75 062
Inne należności	362	11 525
Łączna wartość brutto	3 541 100	1 462 027
Odpisy z tytułu utraty wartości	(1 173)	(126)
Należności od banków netto, razem	3 539 927	1 461 901

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	(126)	(63)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(2 697)	(865)
inne	(11)	-
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów	1 661	797
inne	-	5
Stan na dzień 31 grudnia	(1 173)	(126)

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku utrata wartości rozpoznana na należności od banków dotyczyła odpisów na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR).

21. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki*	114 137	246 409
Skarb Państwa	2 101 536	2 285 646
	2 215 673	2 532 055
z tego:		
notowane na giełdzie	1 544 888	2 508 343
nienotowane na giełdzie	670 785	23 712
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	5 030	-
z tego:		
notowane na giełdzie	5 030	-
Instrumenty pochodne	3 531 126	4 306 428
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, razem	5 751 829	6 838 483

*Na dzień 31 grudnia 2013 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez banki w kwocie 114 137 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2012 roku: 221 486 tys. zł).

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	481 601	1 027 729
Instrumenty pochodne	3 715 295	4 818 675
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, razem	4 196 896	5 846 404

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku aktywa z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi są pomniejszone o korektę wyceny z tytułu indywidualnego ryzyka kredytowego kontrahenta na niezapadłe transakcje w kwocie 10 065 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 20 883 tys. zł).

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	29 279 105	48 074 990	128 382 483	19 708 033	225 444 611	3 245 616	3 204 747
FRA	14 600 000	16 330 000	2 000 000	-	32 930 000	7 861	9 444
swapy odsetkowe (IRS)	11 634 619	28 198 925	111 416 255	15 824 033	167 073 832	2 909 725	2 938 509
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	2 468 750	3 546 065	14 092 176	3 884 000	23 990 991	320 374	250 758
opcje na stopę procentową	82 944	-	874 052	-	956 996	5 540	5 833
kontrakty futures*	492 792	-	-	-	492 792	2 116	203
Instrumenty walutowe	16 993 509	6 265 122	5 075 209	6 766	28 340 606	270 896	495 592
FX forward	3 383 131	1 341 091	566 104	6 766	5 297 092	24 306	93 644
FX swap	12 006 180	1 947 128	4 130 204	-	18 083 512	171 150	326 782

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
opcje walutowe	1 604 198	2 976 903	378 901	-	4 960 002	75 440	75 166
Transakcje na papierach wartościowych	361 102	-	-	-	361 102	1 113	1 520
kontrakty futures*	4 848	-	-	-	4 848	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	356 254	-	-	-	356 254	1 113	1 520
Transakcje związane z towarami	496 422	479 356	-	-	975 778	13 501	13 436
swap	1 092	-	-	-	1 092	9	9
opcje	495 330	479 356	-	-	974 686	13 492	13 427
Instrumenty pochodne ogółem	47 130 138	54 819 468	133 457 692	19 714 799	255 122 097	3 531 126	3 715 295

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3	powyżej 1	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
		miesięcy do 1 roku	roku do 5 lat				
Instrumenty stopy procentowej	56 899 328	41 752 639	85 359 810	15 840 643	199 852 420	3 861 326	4 017 773
FRA	35 182 000	11 600 000	700 000	-	47 482 000	35 035	43 314
swapy odsetkowe (IRS)	19 433 985	23 861 328	71 728 964	13 046 709	128 070 986	3 501 690	3 663 075
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	2 048 100	3 867 235	11 692 472	2 793 934	20 401 741	317 194	302 866
opcje na stopę procentową	-	1 500 000	1 238 374	-	2 738 374	7 368	7 368
kontrakty futures*	235 243	924 076	-	-	1 159 319	39	1 150
Instrumenty walutowe	16 511 520	15 676 671	7 413 650	12 770	39 614 611	444 548	799 505
FX forward	1 892 427	1 009 204	784 787	12 770	3 699 188	42 197	83 475
FX swap	13 343 734	12 579 489	3 857 620	-	29 780 843	309 610	623 139
opcje walutowe	1 275 359	2 087 978	2 771 243	-	6 134 580	92 741	92 891
Transakcje na papierach wartościowych	284 209	-	-	-	284 209	158	1 001
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	284 209	-	-	-	284 209	158	1 001
Transakcje związane z towarami	1 960 413	-	-	-	1 960 413	396	396
opcje	1 960 413	-	-	-	1 960 413	396	396
Instrumenty pochodne ogółem	75 655 470	57 429 310	92 773 460	15 853 413	241 711 653	4 306 428	4 818 675

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

22. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki centralne	9 748 646	7 997 178
pozostałe banki*	1 288 739	2 459 016
Skarb Państwa, w tym:	6 578 656	4 546 809
obligacje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	1 836 219	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, razem	17 616 041	15 003 003
z tego:		
notowane na giełdzie	6 177 716	6 315 963
nienotowane na giełdzie	11 438 325	8 687 040

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	15 003 003	17 625 355
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	413 942 712	274 302 175
aktualizacji wyceny	-	419 756
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	251 687	275 282
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(411 162 974)	(277 321 076)
aktualizacji wyceny	(344 902)	-
różnic kursowych	(14 457)	(180 939)
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	(59 028)	(117 550)
Stan na dzień 31 grudnia	17 616 041	15 003 003

*Na dzień 31 grudnia 2013 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez pozostałe banki w kwocie 895 910 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2012 roku: 1 425 266 tys. zł).

23. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Akcje i udziały w jednostkach zależnych	7 814	15 110
z tego:		
nienotowane na giełdzie	7 814	15 110

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych wycenianych metodą praw własności przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	15 110	57 945
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	(1 764)	(663)
sprzedaż*	(5 532)	-
likwidacja**	-	(42 172)
Stan na dzień 31 grudnia	7 814	15 110

*W dniu 26 lipca 2013 roku nastąpiła sprzedaż udziałów w spółce Handlowy Investmens II S.a.r.l. stanowiących 100% udział w kapitale zakładowym i 100% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa sprzedanych udziałów wynosiła 5 532 tys. zł.

**W dniu 11 października 2012 roku dokonano wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy udziałów w Banku Rozwoju Cukrownictwa S.A. w likwidacji stanowiących 100% udział w kapitale zakładowym i 100% w głosach na Walnym Zgromadzeniu spółki. Wyłączenie nastąpiło na skutek wykreślenia spółki z KRS, będącego rezultatem zakończenia postępowania likwidacyjnego spółki. Przelew środków z likwidacji w kwocie 42,4 mln zł odpowiadający wartości udziałów w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy nastąpił w czerwcu 2012 roku.

24. Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Akcje i udziały w innych jednostkach*	35 910	46 588
Utrata wartości	(20 630)	(26 667)
Pozostałe inwestycje kapitałowe dostępnych do sprzedaży, razem	15 280	19 921
z tego:		
notowane na giełdzie	1 163	1 088
nienotowane na giełdzie	14 117	18 833

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

w tys. zł	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	19 921	24 912
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	74	-
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	-	(4 991)
sprzedaż*	(4 715)	-
Stan na dzień 31 grudnia	15 280	19 921

*W dniu 4 stycznia 2013 roku nastąpiła sprzedaż udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. stanowiących 19,88% udział w kapitale zakładowym i 19,88% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów wynosiła 4 715 tys. zł.

25. Należności od klientów

Należności od klientów (wg struktury rodzajowej)

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	487 673	498 049
Skupione wierzytelności	2	2
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	100 789	336 588
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	136 349	110 297
Inne należności	9 781	7 449
Łączna wartość brutto	734 594	952 385
Odpisy z tytułu utraty wartości	(19 128)	(19 113)
Łączna wartość netto	715 466	933 272
Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	12 921 969	13 562 249
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	718 003	1 013 486
Skupione wierzytelności	1 416 240	1 207 908
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	2 173	2 342
Inne należności*	422 381	613 969
Łączna wartość brutto	15 480 766	16 399 954
Odpisy z tytułu utraty wartości	(964 905)	(1 111 814)
Łączna wartość netto	14 515 861	15 288 140
Należności od klientów netto, razem	15 231 327	16 221 412

*Kwota „Inne należności” zawiera należności z tytułu leasingu w kwocie 419 024 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 606 551 tys. zł).

Na saldo zamknięcia odpisów z tytułu utraty wartości rozpoznanej na należności od klientów składały się następujące kategorie:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	(522 779)	(611 488)
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	(374 159)	(400 831)
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	(87 095)	(118 608)
Odpisy z tytułu utraty wartości, razem	(984 033)	(1 130 927)

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2013			2012		
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem
Stan na dzień 1 stycznia	(470 133)	(660 794)	(1 130 927)	(484 880)	(750 909)	(1 235 789)
Zwiększenia (z tytułu):						
utworzenie odpisów	(103 926)	(136 091)	(240 017)	(109 698)	(185 962)	(295 660)
utworzenie odpisów (netto) na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(4 814)	-	(4 814)	(759)	-	(759)
inne	(1 044)	-	(1 044)	(2 614)	-	(2 614)
Zmniejszenia (z tytułu):						
spisane należności w ciężar odpisów	35 544	90 053	125 597	27 344	129 760	157 104
rozwiązanie odpisów	93 944	167 916	261 860	95 707	146 366	242 073
sprzedaż wierzytelności	2 273	2 748	5 021	-	-	-
inne	(69)	360	291	4 767	(49)	4 718
Stan na dzień 31 grudnia	(448 225)	(535 808)	(984 033)	(470 133)	(660 794)	(1 130 927)

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Pozycja aktywów „Należności od klientów” zawiera następujące pozycje dotyczące należności od podmiotów sektora niefinansowego z tytułu leasingu finansowego:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	438 805	642 501
Niezrealizowane przychody finansowe	(19 781)	(35 950)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	419 024	606 551

Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego w rozbiu na okresy zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Poniżej 1 roku	247 239	274 720
od 1 do 5 lat	189 212	364 304
Powyżej 5 lat	2 354	3 477
	438 805	642 501

Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego w rozbiciu na okresy zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Poniżej 1 roku	235 161	255 044
od 1 do 5 lat	181 509	348 134
Powyżej 5 lat	2 354	3 373
	419 024	606 551

Na dzień 31 grudnia 2013 roku odpisy z tytułu utraty wartości na należności z tytułu umów leasingu finansowego wynosiły 62 062 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 63 800 tys. zł).

Przychody z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

26. Rzeczowe aktywa trwałe

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2013 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	657 163	317	53 696	354 735	3 265	1 069 176
Zwiększenia:						
Zakupy	568	-	-	7 830	19 888	28 286
Inne zwiększenia	-	-	-	353	-	353
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(121)	(5 196)	(4 882)	-	(10 199)
Likwidacje	(16 997)	-	-	(43 560)	-	(60 557)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(293)	-	(293)
Transfery	5 039	(27)	17	6 257	(18 826)	(7 540)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	645 773	169	48 517	320 440	4 327	1 019 226
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	314 604	288	23 808	320 560	-	659 260
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	16 939	16	6 046	16 421	-	39 422
Inne zwiększenia	-	-	-	313	-	313
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(118)	(732)	(4 824)	-	(5 674)
Likwidacje	(15 415)	-	-	(42 990)	-	(58 405)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(288)	-	(288)
Transfery	-	(30)	17	30	-	17
Stan na dzień 31 grudnia 2013	316 128	156	29 139	289 222	-	634 645
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2013	342 559	29	29 888	34 175	3 265	409 916
Na dzień 31 grudnia 2013	329 645	13	19 378	31 218	4 327	384 581

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2012 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2012	681 714	331	59 515	422 464	14 404	1 178 428
Zwiększenia:						
Zakupy	164	8	-	8 017	23 954	32 143
Transfery	6 845	-	-	2 958	(9 803)	-
Inne zwiększenia	-	-	-	6 402	-	6 402

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(14)	(5 819)	(192)	-	(6 025)
Likwidacje	(24 807)	(8)	-	(81 298)	-	(106 113)
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(6 753)	-	-	(254)	-	(7 007)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(3 362)	(25 290)	(28 652)
Transfery	6 845	-	-	2 958	(9 803)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2012	657 163	317	53 696	354 735	3 265	1 069 176

Amortyzacja (Umorzenie)

Stan na dzień 1 stycznia 2012	322 577	294	16 938	380 690	-	720 499
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	19 035	16	9 154	17 852	-	46 057
Inne zwiększenia	-	-	-	6 401	-	6 401
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(14)	(2 284)	(192)	-	(2 490)
Likwidacje	(23 891)	(8)	-	(80 605)	-	(104 504)
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(3 117)	-	-	(224)	-	(3 341)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(3 362)	-	(3 362)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	314 604	288	23 808	320 560	-	659 260

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2012	359 137	37	42 577	41 774	14 404	457 929
Na dzień 31 grudnia 2012	342 559	29	29 888	34 175	3 265	409 916

27. Wartości niematerialne

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2013 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramo- wanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	1 245 976	2 122	289 338	18 860	108 263	1 664 559
Zwiększenia:						
Zakupy	-	127	3 219	2	59 832	63 180
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(52 043)	-	-	(52 043)
Transfery	-	-	161 032	(17)	(162 068)	(1 053)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	1 245 976	2 249	401 546	18 845	6 027	1 674 643
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	-	1 947	263 845	18 836	-	284 628
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	174	23 031	8	-	23 213
Inne zwiększenia	-	-	1 250	-	-	1 250
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(51 793)	-	-	(51 793)
Transfery	-	-	(1)	(17)	-	(18)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	-	2 121	236 332	18 827	-	257 280
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2013	1 245 976	175	25 493	24	108 263	1 379 931
Na dzień 31 grudnia 2013	1 245 976	128	165 214	18	6 027	1 417 363

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2012 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2012	1 245 976	2 154	285 966	18 860	14 149	1 567 105
Zwiększenia:						
Zakupy	-	-	994	-	86 165	87 159
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	(32)	(10 323)	-	-	(10 355)
Transfery	-	-	12 701	-	7 949	20 650
Stan na dzień 31 grudnia 2012	1 245 976	2 122	289 338	18 860	108 263	1 664 559
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2012	-	1 810	254 392	18 836	-	275 038
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	168	18 458	-	-	18 626
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	(31)	(9 005)	-	-	(9 036)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	-	1 947	263 845	18 836	-	284 628
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2012	1 245 976	344	31 574	24	14 149	1 292 067
Na dzień 31 grudnia 2012	1 245 976	175	25 493	24	108 263	1 379 931

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło z dniem 1 marca 2005 roku.

28. Test utraty wartości dla wartości firmy

Dla potrzeb przeprowadzenia testów na utratę wartości, wartość firmy została przyporządkowana do dwóch ośrodków wypracowujących środki pieniężne: sektora Bankowości Korporacyjnej oraz sektora Bankowości Detalicznej. Dla obu ośrodków wartość użytkowa przewyższa wartość bilansową, dlatego też nie rozpoznano utraty wartości firmy.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Wartość bilansowa wartości firmy przypisanej do ośrodka

w tys. zł	
Sektor Bankowości Korporacyjnej	851 944
Sektor Bankowości Detalicznej	394 032
	1 245 976

Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków jest ich wartość użytkowa oszacowana w oparciu o plan finansowy. Plan opiera się na racjonalnych i mających poparcie faktyczne założeniach, odzwierciedlających ocenę kierownictwa Banku odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku. Plan podlega okresowej aktualizacji i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku.

W wycenie wykorzystano stopę dyskontową odpowiadającą wymaganej stopie zwrotu, oszacowanej na bazie modelu wyceny aktywów kapitałowych (CAPM) przy zastosowaniu wartości wskaźnika beta dla sektora bankowego, premii za ryzyko oraz krzywych rentowności obligacji skarbowych. Tak

wyliczona stopa dyskontowa na koniec 2013 roku wyniosła 9,75% (w 2012 roku: 9,5%).

Ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym została oparta o stopy wzrostu odzwierciedlające długoterminowy cel inflacyjny NBP, który na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 2,5 p.p.

Zastosowane stopy wzrostu nie przewyższają długoterminowych średnich stóp wzrostu właściwych dla sektorów Bankowości Korporacyjnej oraz Detalicznej w Polsce.

Zarząd Banku uważa, że uzasadnione i prawdopodobne zmiany kluczowych założeń przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej wyodrębnionych ośrodków wypracowujących środki pieniężne nie spowodują, iż wartości bilansowe tych ośrodków przewyższą ich wartości odzyskiwalne.

29. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	830 120	1 010 549
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(626 988)	(791 763)
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	203 132	218 786

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu.

Dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Odsetki naliczone i inne koszty	25 615	26 523
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	86 678	126 434
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	3 445	1 193
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	583 798	727 952
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	2 514	1 596
Przychody pobrane z góry	11 213	11 950
Wycena udziałów	4 662	5 809
Prowizje	9 599	9 877
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	10 078	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	75 132	60 698
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	790	-
Pozostałe	16 596	38 517
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	830 120	1 010 549

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Odsetki naliczone (przychód)	20 893	28 648
Niezrealizowana premia od opcji	-	8
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	561 273	674 830
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	1 332	885
Przychody do otrzymania	6 085	4 689
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 370	3 951
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5 030	60 470
Ulga inwestycyjna	15 853	16 501
Wycena udziałów	1 858	1 841
Pozostałe	13 294	(60)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	626 988	791 763
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	203 132	218 786

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2013 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2013	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2013
Odsetki naliczone i inne koszty	26 523	(908)	-	25 615
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	126 434	(39 756)	-	86 678
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	1 193	2 252	-	3 445
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	727 952	(144 154)	-	583 798
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 596	918	-	2 514
Przychody pobrane z góry	11 950	(737)	-	11 213
Wycena udziałów	5 809	(1 147)	-	4 662
Prowizje	9 877	(278)	-	9 599
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	10 078	10 078
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	60 698	14 434	-	75 132
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	-	790	-	790
Pozostałe	38 517	(21 921)	-	16 596
	1 010 549	(190 507)	10 078	830 120

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2013	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2013
Odsetki naliczone (przychód)	28 648	(7 755)	-	20 893
Niezrealizowana premia od opcji	8	(8)	-	-
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	674 830	(113 557)	-	561 273
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	885	447	-	1 332
Przychody do otrzymania	4 689	1 396	-	6 085
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 951	(2 581)	-	1 370
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	60 470	5 030	(60 470)	5 030
Ulga inwestycyjna	16 501	(648)	-	15 853
Wycena udziałów	1 841	17	-	1 858
Pozostałe	(60)	13 354	-	13 294
	791 763	(104 305)	(60 470)	626 988
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	218 786	(86 202)	70 548	203 132

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2012 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2012
Odsetki naliczone i inne koszty	20 352	6 171	-	26 523
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	152 251	(25 817)	-	126 434
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	1 170	23	-	1 193
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	626 294	101 658	-	727 952
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	920	676	-	1 596
Przychody pobrane z góry	14 685	(2 735)	-	11 950
Wycena udziałów	48	5 761	-	5 809
Prowizje	8 447	1 430	-	9 877
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19 303	-	(19 303)	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	50 772	9 926	-	60 698
Pozostałe	27 747	10 770	-	38 517
	921 989	107 863	(19 303)	1 010 549

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2012
Odsetki naliczone (przychód)	30 174	(1 526)	-	28 648
Niezrealizowana premia od opcji	96	(88)	-	8
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	517 162	157 668	-	674 830
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	513	372	-	885
Przychody do otrzymania	4 069	620	-	4 689
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 036	2 915	-	3 951
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	60 470	60 470
Ulga inwestycyjna	17 166	(665)	-	16 501
Wycena udziałów	276	1 565	-	1 841
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	5 490	(5 490)	-	-
Pozostałe	10 686	(10 746)	-	(60)
	586 668	144 625	60 470	791 763
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	335 321	(36 762)	(79 773)	218 786

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kwota wpływu netto na podatek odroczony z tytułu nieujętych ujemnych różnic przejściowych w spółce zależnej Handlowy Leasing Sp. z o.o. wyniosła 19 898 tys. zł.

30. Inne aktywa

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Rozrachunki międzybankowe	1 982	692
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	194 805	346 822
Przychody do otrzymania	50 821	45 027
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	21 223	22 971
Dłużnicy różni	77 772	138 343
Rozliczenia międzyokresowe	12 436	13 881
Inne aktywa, razem	359 039	567 736
w tym aktywa finansowe*	295 782	508 828

*Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów” z wyjątkiem pozycji „Przychody do otrzymania” oraz „Rozliczenia międzyokresowe”.

31. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

Na dzień 31 grudnia 2013 roku aktywa trwałe przeznaczone do zbycia obejmują nieruchomości Grupy o łącznej wartości 12 738 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 12 554 tys. zł).

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

w tys. zł	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	12 554	25 662
Zwiększenia:		
Przejęcie nieruchomości za wierzytelności	184	-
Przekwalifikowanie z nieruchomości bankowych		3 666
Zmniejszenia:		
Aktualizacja wyceny	-	(1 014)
Zbycie	-	(15 760)
Stan na dzień 31 grudnia	12 738	12 554

Klasyfikując aktywa jako przeznaczone do sprzedaży, Grupa oczekiwała, że sprzedaż zostanie zakończona w ciągu roku. W przypadku gdy sprzedaż nie nastąpiła w ciągu roku, Grupa nadal jest zdecydowana do wypełnienia planu sprzedaży i aktywnie go realizuje, a opóźnienie zostało spowodowane przez zdarzenia lub okoliczności znajdujące się poza kontrolą Grupy.

32. Zobowiązania wobec banków

Zobowiązania wobec banków (wg struktury rodzajowej)

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Rachunki bieżące	861 508	939 163
Depozyty terminowe	3 356 503	538 722
Kredyty i pożyczki otrzymane	374 898	324 954
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	1 783 602	553 463
Inne zobowiązania	1 925	127
Zobowiązania wobec banków, razem	6 378 436	2 356 429

33. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Zobowiązania - Wycena ujemna

w tys. zł	2013	2012
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych		
Transakcje IRS	24 710	-

Instrumenty pochodne zabezpieczające na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Instrumenty stopy procentowej					
swapy odsetkowe (IRS)	-	-	1 670 500	100 000	1 770 500

34. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów (wg struktury rodzajowej)

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	320 634	445 054
Depozyty terminowe	2 939 233	2 349 736
	3 259 867	2 794 790
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	16 983 122	13 839 360
klientów korporacyjnych	7 703 769	6 994 179
klientów indywidualnych	5 931 907	4 836 482
jednostek budżetowych	3 347 446	2 008 699
Depozyty terminowe, z tego:	5 841 724	6 995 570
klientów korporacyjnych	4 649 633	5 112 645
klientów indywidualnych	975 276	1 059 611
jednostek budżetowych	216 815	823 314
	22 824 846	20 834 930
Depozyty razem	26 084 713	23 629 720
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	352 153	3 061 956
Inne zobowiązania, w tym:	131 899	160 489
zobowiązania z tytułu kaucji	101 646	74 726
Pozostałe zobowiązania razem	484 052	3 222 445
Zobowiązania wobec klientów, razem	26 568 765	26 852 165

35. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa nie posiadała zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych. W ubiegłych latach w ramach Programu Emisji Bankowych Papierów Wartościowych Bank emitował certyfikaty depozytowe („BPW”), których wykup zakończył się w 2012 roku.

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji certyfikatów depozytowych (według wartości nominalnej):

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	-	25 325
Zwiększenia - emisja		
emisja	-	-
Zmniejszenia - wykup		
wykup	-	24 860
odkup przed terminem	-	465
Stan na dzień 31 grudnia	-	-

Z zachowaniem warunku utrzymania BPW do daty wykupu emitent zobowiązany był do wypłaty posiadaczowi w dacie wykupu kwoty do zapłaty, tj. należności głównej oraz kwoty odsetek gwarantowanych i premiowych.

36. Rezerwy

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Na sprawy sporne	15 313	11 145
Na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	13 150	11 476
Na restrukturyzację zatrudnienia	53 787	-
Na restrukturyzację sieci placówek	7 034	3 741
Inne	-	2 294
Rezerwy, razem	89 284	28 656

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Stan na dzień 1 stycznia	28 656	34 914
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	11 145	23 440
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	11 476	11 474
Rezerw na restrukturyzację zatrudnienia	-	-
Rezerw na restrukturyzację placówek	3 741	-
Inne	2 294	-
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego	108 229	74 272
na sprawy sporne	9 646	7 002
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	32 528	22 768
na restrukturyzację zatrudnienia	57 720	32 400
na restrukturyzację sieci placówek	7 193	9 808
inne	1 142	2 294
Inne zwiększenia rezerw, z tego:	12	-
na sprawy sporne	12	-
Zmniejszenia:		
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(32 888)	(29 248)
na sprawy sporne	(424)	(6 482)
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(30 854)	(22 766)
na restrukturyzację sieci placówek	(512)	-
inne	(1 098)	-
Wykorzystanie rezerw w okresie, z tego:	(14 725)	(51 274)
na sprawy sporne	(5 066)	(12 807)
na restrukturyzację zatrudnienia	(3 933)	(32 400)
na restrukturyzację sieci placówek	(3 388)	(6 067)

w tys. zł	2013	2012
inne	(2 338)	-
Inne zmniejszenia w okresie, z tego	-	(8)
na sprawy sporne	-	(8)
Stan na dzień 31 grudnia	89 284	28 656

37. Inne zobowiązania

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Fundusz Świadczeń Socjalnych	52 603	53 988
Rozrachunki międzybankowe	89 729	134 372
Rozrachunki międzyoddziałowe	3 535	684
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	189 762	328 439
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	22 912	25 833
Wierzyciele różni	111 945	92 961
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	343 541	322 287
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	126 704	101 189
rezerwa na odprawy emerytalne	31 465	29 770
rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	3 533	7 143
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	91 149	93 878
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	43 051	38 624
inne koszty do zapłacenia	47 639	51 683
Przychody przyszłych okresów	18 923	19 787
Inne zobowiązania, razem	832 950	978 351
w tym zobowiązania finansowe*	791 115	948 574

*Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS” oraz „Przychody przyszłych okresów”.

38. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	20	3 541 100	2 857 832	334 617	10 491	338 160	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	2 215 673	30 379	-	342 976	1 224 881	617 437
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	17 616 041	9 748 646	-	189 730	6 004 765	1 672 900
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	25	734 594	194 940	70 000	469 654	-	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	25	15 480 766	8 080 050	908 698	1 279 995	4 158 861	1 053 162
Zobowiązania wobec banków	32	6 378 436	3 880 747	622 080	1 706 623	168 958	28
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	34	3 612 020	3 590 261	10 448	10 677	622	12
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	34	22 956 745	22 240 800	366 247	339 559	10 076	63

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	20	1 462 027	1 120 709	2 228	410	338 680	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	2 532 055	29 435	2 982	178 065	1 518 156	803 417
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	15 003 003	7 997 178	-	-	2 240 783	4 765 042
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	25	952 385	428 798	-	72 205	451 382	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	25	16 399 954	8 608 178	731 957	2 110 440	3 884 092	1 065 287
Zobowiązania wobec banków	32	2 356 429	2 002 870	-	288 776	64 759	24
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	34	5 856 749	5 674 435	5 534	160 762	16 006	12
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	34	20 995 416	20 172 842	444 585	375 566	2 342	81

39. Kapitały

Kapitał zakładowy

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.97r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.98r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.02r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.03r.	01.01.97r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku CPSPA na Bank	28.02.01r.	01.01.00r.
				130 659 600	522 638			

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 4,00 zł

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2012 roku nie uległ zmianie.

Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Zarówno w 2013 roku, jak również w 2012 roku, nie miało miejsce podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji akcji.

Lista akcjonariuszy

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu 2013 roku oraz w okresie od przekazania poprzedniego okresowego raportu kwartalnego za III kwartał 2013 roku do dnia przekazania niniejszego raportu rocznego za 2013 rok struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał zapasowy wynosił 2 997 759 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 3 011 380 tys. zł). Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku.

W 2013 roku miało miejsce zmniejszenie kapitału zapasowego Grupy o kwotę 13 621 tys. zł, będące między innymi efektem wykorzystania kapitału na pokrycie straty odnotowanej na koniec 2012 roku przez jednostkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. w kwocie 15 165 tys. zł (patrz nota 1).

Kapitał z aktualizacji wyceny

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(42 963)	257 791

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej całości lub części składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w pozostałych dochodach całkowitych i zakumulowane w kapitale z aktualizacji wyceny ujmują się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Kapitał rezerwowy	2 335 307	2 126 900
Fundusz ogólnego ryzyka	521 000	507 500
Kapitał z przewalutowania	3 081	2 666
Pozostałe kapitały rezerwowe, razem	2 859 388	2 637 066

W dniu 20 czerwca 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2012 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na kapitał rezerwowy kwotę 238 679 tys. zł i na fundusz ogólnego ryzyka kwotę 13 500 tys. zł.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

Dywidendy

Dywidendy wypłacone za 2012 rok

W dniu 20 czerwca 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako **WZ**) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2012 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 756 519 084,00 zł. Dywidenda ma charakter pieniężny. Kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 5 złotych 79 groszy. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk.

Jednocześnie WZ postanowiło określić termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 5 lipca 2013 roku (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 30 sierpnia 2013 roku (termin wypłaty dywidendy).

Dywidendy zadeklarowane

W dniu 4 marca 2014 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie proponowanego podziału zysku za 2013 rok. Zarząd Banku zaproponował przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 934 216 140,00 zł. Powyższa propozycja oznacza, że dywidenda przypadająca na jedną akcję wynosi 7 złotych 15 groszy. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk. Zarząd Banku zaproponował termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 7 lipca 2014 roku oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 29 sierpnia 2014 roku. Powyższa propozycja Zarządu Banku zostanie przedłożona Radzie Nadzorczej do zaopiniowania, a następnie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia.

40. Transakcje repo oraz reverse repo

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
dłużne papiery wartościowe	27 099	27 149	do tygodnia	27 157
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 106 976	2 108 606	do tygodnia	2 108 752

* z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2012 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
dłużne papiery wartościowe	858 616	857 493	do miesiąca	857 723
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 763 624	2 757 926	do miesiąca	2 758 802

*z uwzględnieniem odsetek

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku aktywa sprzedane w ramach transakcji repo nie mogły być przedmiotem dalszego obrotu.

W 2013 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 33 798 tys. zł (w 2012 roku: 81 971 tys. zł).

Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse repo)

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo). Sprzedawca zobowiązuje się do odkupienia tych samych lub podobnych instrumentów w uzgodnionym przyszłym terminie. Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania finansowania dla klientów.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	1 841 873	1 843 966	do miesiąca	1 842 290
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	100 789	100 679	do miesiąca	100 807

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2012 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	765 278	767 302	do miesiąca	765 611
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	336 589	336 892	do miesiąca	336 760

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku Grupa miała możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

W 2013 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 39 596 tys. zł (w 2012 roku: 45 341 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2013 roku zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych zakupionych w transakcjach reverse repo wyniosły 481 601 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 1 027 729 tys. zł).

41. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych

Zgodnie z informacją w nocie 2, obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych. W związku z tym, zgodnie z wymogami MSSF 7, poniższe informacje dotyczą tylko aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z transakcji terminowych i pochodnych, zawieranych na podstawie umów ramowych typu ISDA Master Agreement, Umowa Ramowa stanowiąca Rekomendację Związku Banków Polskich, Global Master Repurchase Agreement oraz innych umów ramowych przewidujących w sytuacji wystąpienia określonego przypadku naruszenia możliwość rozwiązania transakcji i rozliczenia z kontrahentem na podstawie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań.

W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi umożliwiającymi kompensowanie w określonych okolicznościach.

<i>w tys. zł</i>	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Wycena instrumentów pochodnych	3 296 014	3 581 696
Wartość przyjętych/złożonych zabezpieczeń	(15 100)	(392 185)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową	3 280 914	3 189 511
Maksymalna kwota ewentualnej kompensaty	(3 180 488)	(3 180 488)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową przy uwzględnieniu maksymalnej kwoty ewentualnej kompensaty	100 426	9 023

42. Rachunkowość zabezpieczeń

Począwszy od IV kwartału 2013 roku Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, denominowane w tej samej walucie co instrumenty zabezpieczane, w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.

Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Zmiana wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczane		
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
Obligacje skarbowe	1 770 500	1 836 219
Instrumenty zabezpieczające		
Pochodne instrumenty		
Swapy odsetkowe (IRS) – wycena ujemna	1 770 500	(24 710)

43. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	-	778 464	-	-	778 464	778 464
Należności od banków	20	-	3 539 927	-	-	3 539 927	3 540 153
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	5 751 829	-	-	-	5 751 829	5 751 829
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	-	-	17 616 041	-	17 616 041	17 616 041
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	-	-	-	7 814	7 814	7 814
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	-	-	15 280	-	15 280	15 280
Należności od klientów	25	-	15 231 327	-	-	15 231 327	15 235 756
		5 751 829	19 549 718	17 631 321	7 814	42 940 682	42 945 337
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec banków	32	-	-	-	6 378 436	6 378 436	6 380 167
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	4 196 896	-	-	-	4 196 896	4 196 896
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	24 710	-	-	-	24 710	24 710
Zobowiązania wobec klientów	34	-	-	-	26 568 765	26 568 765	26 568 234
		4 221 606	-	-	32 947 201	37 168 807	37 170 007

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	-	1 357 308	-	-	1 357 308	1 357 308
Należności od banków	20	-	1 461 901	-	-	1 461 901	1 461 901
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	6 838 483	-	-	-	6 838 483	6 838 483
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	-	-	15 003 003	-	15 003 003	15 003 003
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	-	-	-	15 110	15 110	15 110
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	-	-	19 921	-	19 921	19 921
Należności od klientów	25	-	16 221 412	-	-	16 221 412	16 239 445
		6 838 483	19 040 621	15 022 924	15 110	40 917 138	40 935 171
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec banków	32	-	-	-	2 356 429	2 356 429	2 356 295
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	5 846 404	-	-	-	5 846 404	5 846 404
Zobowiązania wobec klientów	34	-	-	-	26 852 165	26 852 165	26 848 279
		5 846 404	-	-	29 208 594	35 054 998	35 050 978

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty.
Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub dostępne do sprzedaży,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o modele oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczegółowe techniki wyceny:
  - notowane ceny rynkowe dla danego instrumentu lub notowane ceny rynkowe dla instrumentu alternatywnego,
  - wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych,
  - inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego,
- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry niepochodzące z rynku (ryzyko kredytowe kontrahenta).

W 2013 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii:

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	2 108 682	3 643 147	5 751 829
instrumenty pochodne		2 116	3 529 010	3 531 126
dłużne papiery wartościowe		2 101 536	114 137	2 215 673
instrumenty kapitałowe		5 030	-	5 030
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	6 578 656	11 037 385	17 616 041
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	481 804	3 715 092	4 196 896
krótka sprzedaż papierów wartościowych		481 601	-	481 601
instrumenty pochodne		203	3 715 092	3 715 295
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	-	24 710	24 710

W 2013 roku Bank dokonał transferu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu z kategorii wycenianych z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku (poziom III) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II). Zmiana kategorii dotyczy instrumentów pochodnych i wynika z przyjętego modelu wyceny opartego o dane pochodzące z rynku. Wartość instrumentów pochodnych, które były przedmiotem transferu wynosiła 1 523 tys. zł.

Ponadto biorąc pod uwagę aktywność rynku dokonano transferu części dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 246 880 tys. zł oraz części dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w kwocie 1 216 694 tys. zł z kategorii wycenianych bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku (poziom I) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II).

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	2 507 172	4 329 788	1 523	6 838 483
instrumenty pochodne		39	4 304 866	1 523	4 306 428
dłużne papiery wartościowe		2 507 133	24 922	-	2 532 055
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	5 972 075	9 030 928	-	15 003 003
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	1 028 879	4 817 525	-	5 846 404
krótka sprzedaż papierów wartościowych		1 027 729	-	-	1 027 729
instrumenty pochodne		1 150	4 817 525	-	4 818 675

Zmiany w 2012 roku aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Razem aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
	Instrumenty pochodne	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty kapitałowe	Dłużne papiery wartościowe		Instrumenty pochodne
Stan na 1 stycznia 2012 roku	6 911	-	-	1 706 078	1 712 989	-
Suma wzrostów i spadków						
w rachunku zysków i strat	409	-	-	10 987	11 396	-
w pozostałych całkowitych dochodach	-	-	-	181	181	-
Nabycia	-	-	-	1 916 316	1 916 316	-
Rozliczenia/sprzedaż	(5 797)	-	-	(2 190 300)	(2 196 097)	-
Inne*	-	-	-	(1 443 262)	(1 443 262)	-
Stan na 31 grudnia 2012 roku	1 523	-	-	-	1 523	-
Suma wzrostów i spadków za okres w rachunku zysków i strat dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu	409	-	-	-	409	-

Wzrosty i spadki w rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku ujęte są w wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji w następujący sposób:

Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres	11 396	-
Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu	409	-

*W 2012 roku Grupa dokonała transferu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z kategorii wycenianych z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku (poziom III) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II). Zmiana kategorii dotyczy komercyjnych dłużnych papierów wartościowych i wynika ze zmiany modelu ich wyceny uwzględnianego na dzień 31 grudnia 2011 roku w zakresie ryzyka kredytowego, które obecnie kalkulowane jest w oparciu o dane pochodzące z rynku. Wartość aktywów dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2011 roku, które były przedmiotem transferu wynosiła 926 411 tys. zł. Pozostała kwota 516 851 tys. zł dotyczy transferu dłużnych papierów wartościowych, które zostały nabyte w trakcie 2012 roku.

Określanie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest zasadniczo równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności: W przypadku aktywów finansowych stanowiących udziały w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją jako wartość godziwą zaprezentowano procent aktywów netto podmiotu przypadający na udziały Grupy w danym podmiocie. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej jest to najlepsze możliwe do ustalenia przybliżenie wartości godziwej dla tych instrumentów.

Pozostałe inwestycje kapitałowe: W przypadku pozostałych inwestycji kapitałowych w udziałach niekontrolujących w pozycji wartość godziwa zaprezentowana cenę nabycia skorygowaną o odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości zarówno dla inwestycji nienotowanych jak i dla inwestycji notowanych, ze względu na umowne czasowe ograniczenia możliwości ich zbycia.

Według założeń strategicznych Grupy zakłada się stopniową redukcję przedstawionych zaangażowań kapitałowych, z wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

W 2013 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa Bank dokonał zbycia udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. stanowiących 19,88% udział w kapitale zakładowym i 19,88% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu oraz w spółce Handlowy Investmens II S.a.r.l. stanowiących 80,97% udział w kapitale zakładowym i 80,97% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. wynosiła 4 715 tys. zł, w Handlowy Investmens II S.a.r.l. - 5 532 tys. zł.

W 2012 roku Grupa nie dokonała zbycia inwestycji kapitałowych, których wartości godziwej nie można było uprzednio wiarygodnie wycenić.

Należności od banków i klientów

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów według zamortyzowanego kosztu pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek zostaje wyliczona jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych jak i zmian marż dla danego okresu sprawozdawczego. Zmiany marż dla kredytów wyliczane są w oparciu o faktyczne transakcje. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. Wyjątkiem są kredyty gotówkowe detaliczne oparte na stopie zarządzanej przez Bank, dla tych kredytów jako wartość godziwą przyjęto wartość bilansową tych kredytów. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredyty w rachunku bieżącym), jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Zobowiązania wobec banków i klientów

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności, za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi z uwzględnieniem bieżących marż, w sposób analogiczny jak w przypadku kredytów.

Jak opisano powyżej, modele zastosowane do ustalenia wartości godziwej należności i zobowiązań wobec banków i klientów, wykazywanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według zamortyzowanego kosztu, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. Grupa kwalifikuje zatem wycenę tych instrumentów finansowych dla potrzeb ujawnień do poziomu trzeciego hierarchii wartości godziwej. Dla pozostałych instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej, Grupa uważa, że ich wartość godziwa jest zasadniczo zbliżona do wartości bilansowej.

44. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne

Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

Na dzień 31 grudnia 2013 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności i zobowiązań Banku lub jednostki zależnej od Banku, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Banku.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku łączna wartość wszystkich toczących się postępowań sądowych z udziałem Banku i jednostek zależnych od Banku dotyczących wierzytelności lub zobowiązań nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów z tytułu utraty wartości.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę utworzone są odpowiednie rezerwy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank był między innymi stroną 33 postępowań sądowych związanych z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 24 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 9 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego w sprawach związanych z terminowymi operacjami finansowymi, których Bank jest stroną zapadło siedem prawomocnych rozstrzygnięć sądowych, w tym pięć korzystnych dla Banku oraz dwa niekorzystne.

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie to dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu rynku przedsiębiorcom nie należącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. Postanowieniem z dnia 8 maja 2012 roku SOKiK zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08). Na postanowienie SOKiK z dnia 8 maja 2012 roku wniesiono zażalenie do Sądu Apelacyjnego. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek o zawieszenie postępowania. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż wobec braku tożsamości sprawy z udziałem Banku rozpatrywanej przez SOKiK i postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08) nie sposób uznać, że postępowanie przed Sądem Unii Europejskiej stanowi prejudykat dla sprawy rozpatrywanej przez SOKiK. W dniu 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720,00 zł. SOKiK oddalił odwołania Banków w pozostałym zakresie a tym samym odmówił uznania porozumień dotyczących opłaty interchange za zgodne z prawem i zaliczenia ich do porozumień objętych zwolnieniem indywidualnym przewidzianym w art. 11 ust. 2 w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, wskazując, że Banki nie udowodniły zaistnienia przesłanek zwolnienia. Wyrok jest nieprawomocny i będzie najprawdopodobniej podlegał kontroli instancyjnej w związku z wniesieniem przez Bank i inne strony postępowania apelacji od wyroku SOKiK. Po przeprowadzeniu postępowania przed Sądem Apelacyjnym wyrok SOKiK może zostać utrzymany, uchylony lub zmieniony.

W 2013 roku Grupa dokonała istotnego rozliczenia z tytułu spraw sądowych. W wyniku

prawomocnego rozstrzygnięcia sporów Bank dokonał wypłaty kwot zasądzonych na rzecz trzech powodów w łącznej wysokości 12,3 mln zł, na które w większości utworzone były wcześniej rezerwy.

Zobowiązania z tytułu udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych według poszczególnych kategorii produktów prezentowały się następująco:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone		
Akredytywy	137 569	149 128
Gwarancje udzielone	1 775 108	1 764 624
Linie kredytowe udzielone	12 199 651	11 092 470
Gwarancje emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom	1 508 050	1 212 550
Pozostałe zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	38 240	35 186
Transakcje reverse repo z przyszłą datą waluty	242 521	-
	15 901 139	14 253 958

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Akredytywy według kategorii		
Akredytywy importowe wystawione	135 060	144 855
Akredytywy eksportowe potwierdzone	2 509	4 273
	137 569	149 128

Na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przez Grupę tworzone są rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2013 roku kwota utworzonych rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne wynosiła 13 150 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 11 476 tys. zł).

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne otrzymane		
Finansowe	1 247 960	122 646
Gwarancyjne	4 970 167	4 798 611
	6 218 127	4 921 257

45. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowią zabezpieczenie następujących zobowiązań:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Zobowiązania podlegające zabezpieczeniu		
Zobowiązania wobec banków		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	1 783 602	553 463
Zobowiązania wobec klientów		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	352 153	3 061 956
	2 135 755	3 615 419

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie są przedstawione poniżej:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Aktywa stanowiące zabezpieczenie		
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	27 099	858 616
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 277 542	2 897 331
Należności od banków		
lokata zabezpieczająca operacje instrumentami pochodnymi i transakcje giełdowe	394 188	75 062
Należności od klientów		
fundusze gwarancyjne i lokaty zabezpieczające transakcje giełdowe	136 349	110 297
Inne aktywa		
rozliczenia z tytułu operacji instrumentami finansowymi	7 751	3 511
	2 842 929	3 944 817

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w kwocie 170 566 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 133 707 tys. zł) oraz zabezpieczenie sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu: 2 106 976 tys. zł. (31 grudnia 2012 roku: 2 763 624 tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu stanowią zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Więcej informacji o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu transakcji repo znajduje się w notcie 40. Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia innych transakcji, w tym instrumentami pochodnymi oraz transakcji giełdowych. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

46. Działalność powiernicza

Bank oferuje usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank prowadził ponad 13 tys. rachunków papierów wartościowych (31 grudnia 2012 rok: 11,4 tys. rachunków).

47. Leasing operacyjny

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Poniżej 1 roku	30 821	35 528
Od 1 do 5 lat	60 343	90 680
Powyżej 5 lat	-	1 360
	91 164	127 568
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	3 230	4 768

Grupa leasinguje powierzchnie biurową, zgodnie z umowami leasingu operacyjnego.

Umowy leasingowe powierzchni biurowych zawierane są na okres 5 lat z możliwością przedłużenia na kolejne 3 lata, przy czym część umów zawartych jest na okres do 1 roku lub na okresy dłuższe niż 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2013 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 40 625 tys. zł (w 2012 roku: 49 091 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Koszty działania”.

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Poniżej 1 roku	1 807	1 505
Od 1 do 5 lat	3 137	3 921
Powyżej 5 lat	-	3
	4 944	5 429
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	8 226	6 299

Grupa wynajmuje część powierzchni biurowych na podstawie umów najmu, które spełniają ekonomiczne znamiona leasingu operacyjnego.

Większość umów leasingowanych powierzchni biurowych zawartych jest na czas nieokreślony. Pozostałe umowy zawarte są na okres od 2 do 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2013 roku łączna kwota otrzymanych opłat z tego tytułu wyniosła 7 993 tys. zł (w 2012 roku: 4 796 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

48. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Informacja dodatkowa:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Stan środków pieniężnych:		
Środki pieniężne w kasie	532 142	474 301
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	246 322	883 007
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	341 698	187 014
	1 120 162	1 544 322

49. Jednostki powiązane

Bank jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation podmiot zależny od Citibank N.A., który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

W ramach prowadzonej działalności biznesowej, podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc.

Transakcje z jednostkami powiązanymi wynikają z bieżącej działalności Grupy i obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje, transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Należności, w tym:	805 086	283 805
Lokaty	138 509	84 692
Zobowiązania, w tym:	4 128 851	1 236 202
Depozyty	3 328 060	449 070
Kredyty otrzymane	205 368	259 289
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi:		
Aktywa przeznaczone do obrotu	2 699 322	3 263 844
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	2 908 933	3 871 681
Zobowiązania warunkowe udzielone	163 971	153 653
Zobowiązania warunkowe otrzymane	1 418 444	226 035
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane), z tego:	182 584 553	168 476 833
Instrumenty stopy procentowej	165 280 456	135 206 525
FRA	19 680 000	25 641 000
swapy odsetkowe (IRS)	122 893 780	89 718 864
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)	21 735 386	17 318 155
opcje na stopę procentową	478 498	1 369 187
kontrakty futures	492 792	1 159 319
Instrumenty walutowe	16 744 149	32 155 394
FX forward/spot	1 635 593	943 343
FX swap	12 498 863	27 938 970
opcje walutowe	2 609 693	3 273 081
Transakcje na papierach wartościowych	72 059	134 707
papiery wartościowe zakupione do otrzymania	56 368	58 309
papiery wartościowe sprzedane do wydania	15 691	76 398
Transakcje związane z towarami	487 889	980 207
swap	546	-
opcje	487 343	980 207
<i>w tys. zł</i>	2013	2012
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	53 573	37 781
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	11 880	9 397

Grupa osiąga dochody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back to back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Grupy oraz domykające pozycję własną Grupy. Na dzień 31 grudnia 2013 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi wynosiła (209 611) tys. zł (31 grudnia 2012 roku: (607 837) tys. zł).

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające odzwierciedlony w kosztach Grupy podatek VAT) w 2013 roku oraz w 2012 roku z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym i ujmowane są w kosztach działania i kosztach ogólnego zarządu oraz pozostałych kosztach operacyjnych; przychody dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych i prezentowane są w pozostałych przychodach operacyjnych.

w tys. zł	2013	2012
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	169 354	160 130
Pozostałe koszty operacyjne	-	329
Pozostałe przychody operacyjne	11 423	12 047

W 2013 roku miała miejsce kapitalizacja, rozpoczętych w 2012 roku i kontynuowanych nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych w obszarze bankowości detalicznej. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 47 811 tys. zł (w 2012 roku: 60 027 tys. zł) (patrz nota: 27).

50. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

w tys. zł	31.12.2013		31.12.2012	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	584	-	603	-
Depozyty				
Rachunki bieżące	6 827	28 701	8 460	2 225
Depozyty terminowe	3 000	271	3 519	119
	9 827	28 972	11 979	2 344

Na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Grupy z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

W przypadku jednego Członka Zarządu zawarta jest umowa o pracę z Bankiem zawierająca postanowienie mówiące o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku jej rozwiązania za wypowiedzeniem.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę, Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalnością konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

51. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, mieszkania służbowe, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia). Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostała do wypłaty przewidywaną niedyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy Grupa ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów;
- świadczenia po okresie zatrudnienia – w ramach tego typu świadczeń Grupa oferuje pracownikom odprawy, opisane w nocie 2, oraz przedstawiony poniżej program emerytalny.

Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania”. Rezerwa ta

jest okresowo weryfikowana przez niezależnego aktuariusza z zastosowaniem przepisów MSSF. Program emerytalny oferowany przez Grupę stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie, Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Opis Pracowniczego Programu Emerytalnego

Grupa prowadzi dla swoich pracowników pracowniczy program emerytalny („PPE”, „Program”) zarejestrowany przez Organ Nadzoru pod numerem RPPE 178/02. Umowa zakładowa oparta jest na zapisach o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Program prowadzony jest przez Legg Mason TFI S.A., który zarządza aktywami Banku.

Składka podstawowa finansowana przez pracodawcę określona jest jako procent wynagrodzenia uczestnika Programu. Stawka składki podstawowej wynosi 6%. Składka dodatkowa- dobrowolna, finansowana jest przez pracownika - uczestnika Programu. Minimalna wysokość miesięcznej składki dodatkowej wynosi 10,00 zł, a maksymalna wysokość składki dodatkowej jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia pracownika wolnego od potrąceń w rozumieniu art. 87 Kodeksu Pracy. Składka podstawowa stanowi przychód uczestnika Programu, od którego obowiązany jest on zapłacić podatek dochodowy od osób fizycznych (art. 12 i 13 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz. U. z 2000 r. nr 90, poz. 416 z późn. zm.).

Wypłata środków z Programu następuje:

- na wniosek uczestnika Programu po osiągnięciu przez niego wieku 60 lat;
- na wniosek uczestnika Programu po przedstawieniu przez niego decyzji o przyznaniu prawa do emerytury i po ukończeniu 55 roku życia;
- w przypadku ukończenia przez Uczestnika Programu 70 lat, jeżeli wcześniej nie wystąpił z wnioskiem o wypłatę środków;
- na wniosek osoby uprawnionej (odpowiednio spadkobiercy lub uposażonego wskazanego imiennie), w przypadku śmierci uczestnika Programu.

Wypłata na wniosek uczestnika Programu lub osoby uprawnionej może być dokonana jednorazowo lub w określonych kwotowo miesięcznych ratach, zgodnie z żądaniem zawartym we wniosku o wypłatę.

Wypłata środków w przypadku ukończenia 70 lat dokonywana jest bez wniosku i jednorazowo z zastrzeżeniem, że wypłata ta nie nastąpi, jeśli uczestnik Programu jest nadal pracownikiem pracodawcy.

Uczestnik Programu może zrezygnować z udziału w Programie. Wypowiedzenie musi być dokonane na piśmie pod rygorem nieważności. Z upływem okresu wypowiedzenia (jeden miesiąc licząc od ostatniego dnia miesiąca, w którym uczestnik Programu złożył wypowiedzenie) Pracodawca zaprzestaje naliczania i odprowadzania na rzecz uczestnika Programu składek podstawowych i składek dodatkowych, a środki dotychczas zgromadzone na rejestrach Uczestnika Programu pozostają na tych rejestrach do czasu wypłaty, wypłaty transferowej, przeniesienia lub zwrotu.

- inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy oraz odroczone nagrody pieniężne. Informację o nagrodach za wieloletnią pracę wypłacanych pracownikom przedstawia nota 2. Stanowią one program określonych świadczeń i wyceniane są przez niezależnego aktuariusza zgodnie z zapisami MSR 19;
- kapitałowe świadczenia pracownicze – w formie programu opcji na akcje Citigroup, programu tzw. „akcji odroczonej” Citigroup, a także w postaci akcji fantomowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. Zasady wyceny oraz prezentacji tych programów w sprawozdaniu finansowym przedstawione zostały w notce 2 w punkcie „Płatności w formie akcji”. Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	73 168	72 552
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	18 526	15 164
Rezerwa na odprawy emerytalne	31 465	29 770
Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	3 533	7 143
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	35 010	13 473
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	53 787	-
Rezerwa na pozostałe koszty osobowe	-	2 294
	215 489	140 396

Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę

w tys. zł	2013		2012	
	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę
Stan na dzień 1 stycznia	29 770	7 143	26 021	10 189
Zwiększenia (z tytułu):	2 826	-	3 923	152
aktualizacji wyceny	91	-	3 923	152
koszty wynagrodzenia i koszty odsetek	2 735	-	-	-
Zmniejszenia (z tytułu):	(1 131)	(3 610)	(174)	(3 198)
wykorzystanie rezerw	(1 074)	(3 564)	(174)	(3 077)
rozwiązanie rezerw	(57)	(46)	-	(121)
Stan na dzień 31 grudnia	31 465	3 533	29 770	7 143

Koszty poniesione przez Grupę w 2013 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 22 392 tys. zł (w 2012 roku: 22 991 tys. zł).

Zatrudnienie w Grupie:

w etatach	2013	2012
Średnie zatrudnienie w roku	4 833	5 263
Stan zatrudnienia na koniec roku	4 665	4 892

W IV kwartale 2013 roku podjęty został w Banku proces restrukturyzacji zatrudnienia w związku z transformacją modelu dystrybucji bankowości detalicznej i dalszej efektywności operacyjnej Banku. Na koszty związane z redukcją zatrudnienia utworzona została rezerwa w wysokości 55 160 tys. zł, która do dnia 31 grudnia 2013 roku została wykorzystana w kwocie 1 893 tys. zł.

Proces restrukturyzacji zatrudnienia objął także Handlowy-Leasing Sp. z o.o. („HL”) będący wynikiem ograniczenia działalności leasingowej w Grupie Banku. Na koszty restrukturyzacji zatrudnienia w HL utworzona została rezerwa w kwocie 2 560 tys. zł, która do dnia 31 grudnia 2013 roku została wykorzystana w kwocie 2 040 tys. zł (patrz nota: 12, 36).

Zasady tworzenia rezerwy na restrukturyzację przedstawione zostały w notce 2 w punkcie „Rezerwa restrukturyzacyjna”.

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom oferowane są w formie nagrody akcje Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP), opcje na akcje Citigroup (tzw. program opcji pracowniczych lub SOP) oraz akcje fantomowe Banku Handlowego w Warszawie S.A.

W ramach programu SOP uprawnieni pracownicy otrzymali opcje na zakup akcji, które są przyznawane po cenie zamknięcia z giełdy NYSE z dnia poprzedzającego przyznanie nagrody.

Pracownicy nabywają prawa do części przyznanych opcji, co roku od dnia przyznania nagrody SOP. Opcje przyznane w roku 2009 są przekazywane w częściach po 33⅓% rocznie w ciągu trzech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Opcje przyznane w poprzednich latach 2005-2008 były przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Pracownik traci prawo do przyznanych opcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Opcje mogą być zrealizowane poprzez zakup akcji w terminie między nabyciem prawa do opcji a datą wygaśnięcia opcji.

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują tzw. „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. „Akcje odroczone” pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. „Akcje odroczone” przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Pracownik traci prawo do przyznanych akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Akcje przyznane w latach 2010-2013 będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania akcji.

Program akcji pracowniczych podlega wewnętrznej kontroli w Biurze Polityki Wynagradzania.

W 2012 roku Bank wdrożył „Politykę zmiennych składników wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” (Polityka), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku. Zgodnie z Polityką, Zarząd Banku oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze, mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymują zmienne wynagrodzenia na podstawie wyników indywidualnych oraz całego Banku.

Część zmiennych wynagrodzeń osób objętych Polityką będzie wypłacana w transzach przez kolejne 3,5 roku.

Zmienne wynagrodzenia – Akcje Fantomowe

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci akcji fantomowych	21 stycznia 2013 roku 20 stycznia 2014 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Została ustalona w dacie przyznania nagrody akcji fantomowych
Data zapadalności	6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych
Data nabycia uprawnień	6, 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy, oraz zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 w odniesieniu do nagrody z 2013 roku oraz w latach 2014, 2015 i 2016 w odniesieniu do nagrody z 2014 roku.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu nabycia uprawnień do nagrody. Nabycie uprawnień będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników,

---

Zmienne wynagrodzenia – Akcje Fantomowe

zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego w oparciu o Politykę jest Odroczone Nagroda Pieniężna.

Zmienne wynagrodzenia – Odroczone Nagroda Pieniężna

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	nne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	21 stycznia 2013 roku 20 stycznia 2014 roku
Przyznana kwota	Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Data zapadalności	18, 30, 42 miesiące od daty przyznania nagrody
Data nabycia uprawnień	12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania nagrody
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 w odniesieniu do nagrody z 2013 roku oraz w latach 2014, 2015 i 2016 w odniesieniu do nagrody z 2014 roku.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej powiększona o kwotę odsetek za okres odroczenia aż do dnia wypłaty. Wysokość odsetek została ustalona w styczniu 2013 roku oraz w styczniu 2014 roku Uchwałą Rady Nadzorczej Banku. Nabycie uprawnień do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny, z wyłączeniem Programu Zakupu Akcji, którego kwota jest nieistotna z punktu widzenia sprawozdania, przedstawione są poniżej:

Program SOP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	22.01.2008	244,5	8	2 096
2	29.10.2009	40,8	191	91 603

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	19.01.2010	35,16	17	12 878
2	18.01.2011	50,20	26	29 732
3	17.01.2012	30,54	21	34 396
4	19.02.2013	43,93	8	5 114

Program Akcje Fantomowe	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w PLN)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	21.01.2013	96,03	27	104 302

	Program SOP	Program CAP	Program Akcje Fantomowe
Okres nabywania uprawnień (lata)	(2) 33,33% po każdym kolejnym roku (1) 25% po każdym kolejnym roku	25% po każdym kolejnym roku	40% po 0,5 roku i 20% po każdym kolejnym roku lub 60% po 0,5 roku i 13,33% po każdym kolejnym roku
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)	1 rok od momentu nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)	7%	7%	7%
Oczekiwana zmienność	23,39%	-	-
Stopa procentowa wolna od ryzyka (dla USD)	0,61%	-	-
Oczekiwana dywidenda w USD na 1 akcję	0,04	-	-
Wartość godziwa jednego instrumentu*	0,00 – 10,10 (USD)	50,90 (USD)	110,45 (PLN)

*różni się w zależności od daty wykonania

Liczba oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje (program SOP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2013		31.12.2012	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)
Występujące na początek okresu	116 564	44,65	110 137	70,62
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Transfery	-	-	11 717	-
Wykonane w danym okresie	20 753	48,10	-	-
Umorzone/wygasłe w danym okresie	2 112	-	5 290	-
Występujące na koniec okresu	93 699	45,36	116 564	44,65
Możliwe do wykonania na koniec okresu	93 699	45,36	116 564	44,65

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2013		31.12.2012	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)
Występujące na początek okresu	124 649	39,49	114 874	52,74
Przyznane w danym okresie	5 114	43,93	47 093	30,54
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	47 643	-	37 318	-
Występujące na koniec okresu	82 120	39,21	124 649	39,49

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji fantomowych przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2013		31.12.2012	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)
Występujące na początek okresu	-	-	-	-
Przyznane w danym okresie	186 196	96,03	-	-
Wykonane w danym okresie	81 894	96,08	-	-
Umorzone/wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	104 302	96,03	-	-

52. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu 31 grudnia 2013 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

53. Zarządzanie ryzykiem

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I PROCESY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Grupa dokonuje analizy, oceny, aprobaty oraz zarządza szerokim spektrum rodzajów ryzyka związanych z jej działalnością. Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w różnych jednostkach i na różnych poziomach organizacji i pokrywa między innymi: ryzyko kredytowe (włączając ryzyko kredytowe kontrahenta, ryzyko rezydualne związane z przyjmowanymi zabezpieczeniami i ryzyko koncentracji ekspozycji), ryzyko płynności, ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza Banku jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawie:

- zatwierdzania strategii działalności Grupy oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem,
- zatwierdzania ogólnego akceptowalnego poziomu ryzyka w Grupie („apetytu na ryzyko”) w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w kolejnych latach (ICAAP),
- zatwierdzania podstawowej struktury organizacyjnej Grupy ustalonej przez Zarząd, dostosowanej do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka.

Zarząd Banku zatwierdza w drodze uchwał:

- strukturę organizacyjną Grupy dostosowaną do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka oraz definiuje role i obowiązki w obszarze zarządzania ryzykiem, zapewniając oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od jednostek prowadzących działania wymagające podejmowania ryzyka,
- zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie,
- ogólny akceptowalny poziom ryzyka w Grupie w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w kolejnych latach (ICAAP).

Ponadto Zarząd Banku zapewnia istnienie procesów zarządzania istotnymi kategoriami ryzyka zidentyfikowanymi w procesie ICAAP.

Zarząd Banku powołał niezależnego Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem (ang. Chief Risk Officer), podlegającego bezpośrednio Prezesowi Zarządu i odpowiedzialnego za zarządzanie i kontrolę ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego, a w szczególności za:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie, metod identyfikacji, pomiaru i systemu kontroli oraz sprawozdawczości ryzyka,
- kształtowanie polityki zarządzania ryzykiem i opracowanie systemów oceny i kontroli ryzyka,

- podejmowanie decyzji kredytowych zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur kredytowych oraz dokumentów wyznaczających politykę kredytową Grupy,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa portfela kredytowego,
- zarządzanie portfelem kredytów nieregularnych (włączając windykację i restrukturyzację wierzytelności).

Procesy zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym są wdrażane w Grupie na podstawie pisemnych strategii i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania, raportowania i kontroli ryzyka zatwierdzonych przez Zarząd lub odpowiednio powołane Komitety, w tym Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem.

Szef Sektora Zarządzania Ryzykiem przedstawia Zarządowi Banku do zatwierdzenia strukturę organizacyjną Sektora, która uwzględnia specyfikę zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym w poszczególnych segmentach klientów. Dla tego celu w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem zostały wyodrębnione jednostki organizacyjne odpowiedzialne za:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Korporacyjnej,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Przedsiębiorstw,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Detalicznej,
- zarządzanie należnościami z utratą wartości,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym,
- zarządzanie ryzykiem płynności,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- zarządzanie ryzykiem modeli,
- wsparcie zarządzania ryzykiem w wyżej wymienionych obszarach, w tym w ramach funkcji kontrolnych,
- proces całościowej i ciągłej oceny ryzyka kredytowego (Fundamentalna Ocena Ryzyka Kredytowego).

Niezależni menedżerowie ryzyka są odpowiedzialni za ustalanie i wdrażanie polityki i praktyki zarządzania ryzykiem w odpowiednich jednostkach biznesowych, nadzór nad ryzykiem w tych jednostkach oraz reagowanie na potrzeby i problemy w nich występujące.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie wspierane jest przez szereg systemów informatycznych w zakresie:

- oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji,
- pomiaru, raportowania i monitoringu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego,
- monitorowania i raportowania zabezpieczeń,
- kalkulacji i raportowania odpisów z tytułu utraty wartości,
- wsparcia realizacji wymagań Nowej Umowy Kapitałowej.

Istotne rodzaje ryzyka

Ryzyko kredytowe, obejmujące również ryzyko kredytowe kontrahenta, wynika z zaangażowania kredytowego lub związanego z zawieraniem i rozliczaniem, niżej wymienionych transakcji, i jest to ewentualność wystąpienia strat finansowych w wyniku niedopełnienia zobowiązań finansowych lub umownych przez kredytobiorcę lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe jest elementem wielu aspektów działalności Grupy, zwanych dalej produktami, takimi, jak:

- kredyty i pożyczki,
- transakcje walutowe oraz na instrumentach pochodnych,
- transakcje na papierach wartościowych,
- finansowanie i obsługa rozliczeń, w tym handlowych (krajowych i zagranicznych),
- transakcje, w których Grupa występuje w charakterze pośrednika wobec klientów lub innych osób trzecich.

Zasady opisane w sekcji „Ryzyko kredytowe” niniejszego dokumentu dotyczą różnych rodzajów ekspozycji, które zostały zdefiniowane w odpowiednich Politykach Kredytowych Grupy.

Dodatkowo w ramach systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa stosuje również zasady ograniczania ryzyka kredytowego (w tym poprzez przyjmowanie zabezpieczeń, ograniczając związane z tym **ryzyko rezydualne**) oraz zarządza **ryzykiem koncentracji zaangażowań**.

Ryzyko płynności to ryzyko, że Grupa może być niezdolna do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora. Pomiar ryzyka płynności prowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z ustawą Prawo bankowe, opiera się o standardy wyznaczone przez regulatora (regulacyjne miary płynności) oraz o wewnętrzne miary ułatwiające zarządzanie tym ryzykiem.

Ryzyko rynkowe to ryzyko utraty zysków wskutek zmian stóp procentowych, kursów wymiany walut i cen towarów oraz ich wahań. Ryzyko rynkowe jest związane z portfelem bankowym oraz handlowym. Pomiar ryzyka rynkowego jest prowadzony zgodnie z ustalonymi standardami w celu zapewnienia spójności pomiarów we wszystkich jednostkach oraz możliwości agregacji ryzyka.

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, jak również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności (zdefiniowane poniżej).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

RYZYO KREDYTOWE

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz stabilności prowadzonej działalności poprzez minimalizację ryzyka poniesienia strat kredytowych. Służą temu obowiązujące w Grupie regulacje i wdrożone procesy kontrolne.

Zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym

Za ustalenie zasad Polityki Kredytowej Bankowości Korporacyjnej i Polityki Kredytowej Bankowości Przedsiębiorstw, jak również pozostałych polityk i procedur, monitorowanie wyników zarządzania ryzykiem kredytowym, bieżącą ocenę ryzyka kredytowego portfela oraz zatwierdzanie indywidualnie znaczących limitów ryzyka kredytowego odpowiedzialne są niezależne jednostki zarządzania ryzykiem. Zasady akceptacji ryzyka są dostosowywane do strategii Banku, wyników portfela kredytowego oraz wyników kontroli wewnętrznej.

W przypadku klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw oraz działalności w zakresie bankowości inwestycyjnej w skali całej organizacji, proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak:

- wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych jednostek zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe,
- postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem,
- wymóg podejmowania decyzji kredytowej przez co najmniej dwóch upoważnionych pracowników Banku posiadających stosowne limity kompetencyjne dla wszystkich istotnych ekspozycji,
- uzależnienie szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka – ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniając wielkość i ocenę ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym,

- stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych,
- określenie ratingu ryzyka dla każdego dłużnika i ekspozycji w spójnym procesie ratingowym w oparciu m.in. o wyniki modeli ratingowych lub scoringowych,
- okresowe monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych,
- wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad przez kierownictwo wyższego szczebla.

W Sektorze Bankowości Detalicznej (SBD) Grupa posiada zatwierdzone przez Zarząd polityki kredytowe dla poszczególnych produktów kredytowych oferowanych przez SBD.

Ryzyko kredytowe w tym obszarze zarządzane jest przy pomocy:

- szczegółowych polityk kredytowych określających zasady badania zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej,
- systemu przyznawania kompetencji kredytowych oraz niezależnego nadzorowania jakości pracy analityków kredytowych,
- systemu monitorowania jakości narzędzi informatycznych wspomagających analizę zdolności i wiarygodności kredytowej,
- systemu pomiaru i kontroli ryzyka w portfelach kredytowych, na które składają się m.in: szczegółowy system informacji zarządczej o jakości portfela kredytowego oraz czynności windykacyjnych, identyfikacja ekspozycji z utratą wartości, monitorowanie przeterminowań, monitorowanie benchmarków itp., zatwierdzonych przez Zarząd limitów wewnętrznych określających parametry portfela kredytowego,
- zatwierdzonych przez Zarząd zasad polityki windykacyjnej oraz politykę ochrony przed nadużyciami oraz politykę autoryzacji transakcji dokonanych na kartach kredytowych i debetowych,
- sprawozdań, informacji na temat jakości portfela kredytowego na Komitecie ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej, Komitecie Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitecie ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej,
- zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- monitoringu działania modeli scoringowych oraz pomiaru i identyfikacji ekspozycji z utratą wartości,
- monitoringu zachowań klientów Banku w Biurze Informacji Kredytowej (BIK),
- polityki wyceny zabezpieczeń kredytów zabezpieczonych hipotecznie oferowanych przez SBD.

Każdy portfel jest poddawany minimum raz w roku testom warunków skrajnych.

Ocena i pomiar ryzyka kredytowego

Grupa stosuje spójną metodykę ratingową w stosunku do całego portfela kredytów w Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw, co ułatwia porównanie zaangażowania kredytowego w ramach wszystkich sektorów działalności, regionów geograficznych i produktów.

Rating ryzyka dłużnika i rating limitu dłużnika są elementami oceny ryzyka kredytowego związanego z udzielonymi produktami. Rating ryzyka dłużnika odzwierciedla szacunkowe prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązania w ciągu 1 roku i jest obliczany zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli statystycznych, ocen zewnętrznych agencji ratingowych lub modeli scoringowych.

Rating limitu dłużnika, jako miara oceny ryzyka w horyzoncie średnio i długoterminowym, uwzględnia również w ocenie szczegółowe parametry jakościowe, uwzględniające między innymi: cykliczność branży, jakość zarządu, strategię, ryzyko niekorzystnych zmian regulacyjnych, jawność i jakość procesów kontroli.

Do każdego limitu kredytowego jest przypisany rating ryzyka limitu, który uwzględnia rating ryzyka dłużnika i parametry transakcji, np. zabezpieczenie prawne, pomniejszające straty poniesione w wyniku niewykonania zobowiązania bądź rodzaj produktu. W ten sposób rating ryzyka limitu określa potencjalną oczekiwaną stratę z tytułu transakcji.

Pomiar ryzyka kredytowego jest dokonywany na wielu poziomach, w tym:

- na poziomie limitu, który może obejmować jeden lub więcej kontraktów, dyspozycji lub transakcji,
- na poziomie dłużnika, w przypadku przyznania dłużnikowi kilku limitów, gdy można ocenić ryzyko braku spłaty zobowiązań przez dłużnika,
- na poziomie grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- na poziomie portfela, przy czym rating ryzyka portfela jest obliczany jako średnia indywidualnych ratingów ekspozycji ważonych wielkością ekspozycji.

W przypadku kwoty zaangażowania metody pomiaru rozpoczynają się od tych najprostszych, takich jak wartość aktywów, a kończą na skomplikowanych, takich jak ocena potencjalnych kosztów zastąpienia aktywa przy transakcji na instrumentach pochodnych. Procesy zastosowane do pomiarów także są różne, począwszy od prostego obliczania sald, a skończywszy na złożonej wielokrotnej symulacji. Na przykład w odniesieniu do zaangażowań wynikających z ryzyka kredytowego kontrahenta (przedrozliczeniowego) Bank na potrzeby zarządzania ryzykiem stosuje miarę PSE (Pre-Settlement Exposure - Zaangażowanie Przedrozliczeniowe), odzwierciedlającą przyszłą potencjalną ekspozycję danego kontrahenta. PSE odzwierciedla maksymalne oczekiwane zaangażowanie kontrahenta w trakcie trwania transakcji (lub portfela transakcji) przy określonym poziomie ufności.

Rozkład wartości mark-to-market oraz wartość PSE uzależniona jest od rozkładów czynników rynkowych decydujących o wartości poszczególnych transakcji w portfelu klienta. Przy braku wystarczającej ilości danych dla symulacji wartości portfela transakcji stosowane są bardziej uproszczone metody, podobnie jak w przypadku pomiaru zaangażowania dla celów rachunku kapitałowego.

W zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych Grupa wykorzystuje modele oceny punktowej, opracowane na podstawie historii zachowania własnych klientów. Modele te analizują zachowanie klienta w Biurze Informacji Kredytowej oraz cechy demograficzne klientów. Jakość działania modeli scoringowych podlega ocenie bieżącej oraz monitorowaniu rocznemu. W jej wyniku wprowadzane są zmiany w modelu lub polityce kredytowej.

Pomiar ryzyka kredytowego portfela detalicznego opiera się o dedykowane modele scoringowe oraz techniki raportowania obejmujące analizę wskaźników dotyczących nowych klientów oraz istniejących portfeli bez utraty wartości i z utratą wartości.

Skuteczność modeli scoringowych stosowanych w procesie oceny ryzyka jest regularnie monitorowana za pomocą raportów badających stabilności populacji, raportów KS (Kolmogorowa-Smirnowa) i sprawozdań dotyczących jakości portfela (wskaźniki przeterminowań i strat). Każdy model scoringowy podlega corocznej walidacji.

Monitoring ryzyka kredytowego

Za monitorowanie prawdopodobieństwa nie wywiązania się ze zobowiązań przez dłużnika odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem, przy wsparciu jednostek biznesowych odpowiedzialnych za współpracę z klientem.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: (a) na poziomie klienta lub dłużnika, (b) na poziomie portfela.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na poziomie klienta odbywa się m.in. poprzez okresowe raporty kontrolne, proces wczesnego ostrzegania, okresowe analizy sytuacji klienta.

Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych, które umożliwiają także aktywne reagowanie w przypadku niepokojących sygnałów lub trendów.

Oprócz opracowywania różnych sprawozdań kredytowych, menedżerowie ryzyka prowadzą regularne spotkania dotyczące portfela z udziałem przedstawicieli jednostek biznesowych w celu dokonania przeglądu potencjalnych transakcji i przeanalizowania kwestii kredytowych.

W Sektorze Bankowości Detalicznej monitoringowi podlegają modele ocen scoringowych, pomiaru utraty wartości, poziom przeterminowań, efektywność działań windykacyjnych, limity wewnętrzne, zachowania klientów w BIK, benchmarki itp.

Ograniczanie ryzyka

Ograniczanie ryzyka jest stałym i kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem w Grupie. Jest prowadzone poprzez:

- wyznaczanie rynku docelowego oraz kryteriów doboru klientów,
- wyznaczanie maksymalnych, dopuszczalnych limitów zaangażowania kredytowego poprzez limity dla określonych ratingów ryzyka lub poprzez kryteria akceptacji ryzyka,
- ustanowienie i monitorowanie odpowiednich limitów w celu ograniczania ryzyka koncentracji zaangażowań,
- wyznaczanie i utrzymywanie wysokich standardów analizy informacji o kredytobiorcy (due diligence),
- ustanawianie standardów w zakresie procesu kredytowego w celu zapewnienia spójnego podejścia do danych segmentów,
- stosowanie standardów dokumentacji,
- stosowanie zabezpieczeń celem ograniczenia ryzyka i zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- określanie oczekiwanej struktury zabezpieczeń lub relacji wartości kredytu do wartości zabezpieczenia,
- wycena rzeczowych zabezpieczeń przez dedykowane i wyspecjalizowane służby w Banku z wykorzystaniem wycen zewnętrznych, tam gdzie zachodzi taka potrzeba,
- monitorowanie ekspozycji kredytowych i system wczesnego ostrzegania,
- aktywne zarządzanie portfelem poprzez wdrażanie odpowiednich zmian w strategii kredytowej w oparciu o przeglądy portfela lub testy warunków skrajnych.

Polityka stosowania zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, przyjmowania, oceny, ustanawiania i monitorowania różnych rodzajów zabezpieczeń, w tym gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia (zwanych dalej łącznie: zabezpieczeniami). Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego związanego z przyjmowaniem zabezpieczeń.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym to ryzyko jest fakt, że w odniesieniu do finansowania przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność gospodarczą podstawowym źródłem spłaty wierzytelności Grupy są przychody z bieżącej działalności klientów, będące kluczowym elementem oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami Grupa przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne,
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są przede wszystkim:
  - gwarancje i poręczenia,
  - zabezpieczenia gotówkowe,
  - papiery wartościowe,
  - należności,
  - zapasy,
  - nieruchomości,

- maszyny i urządzenia (w tym pojazdy mechaniczne).

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Grupę zabezpieczeń, zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady monitoringu wartości zabezpieczeń (w tym inspekcji),

Ponadto w regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone są takie parametry jak:

- wymagana struktura zabezpieczeń dla poszczególnych rodzajów wierzytelności kredytowych,
- relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń,
- pożądana struktura poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w portfelu wierzytelności kredytowych.

Grupa okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest wystarczająca.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwane wartości kredytu do wartości zabezpieczenia określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacja ta jest również przedmiotem okresowej kontroli/monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest wpis w księdze wieczystej uzyskiwany dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Grupa stosuje również ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej.

Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, zleconego przez Grupę. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów na nieruchomości dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

W Grupie na dzień 31 grudnia 2013 roku finansowy efekt uwzględnienia odzysku z przyjętych zabezpieczeń dla należności od klientów z rozpoznaną utratą wartości w analizie indywidualnej wyniósł 124 717 tys. zł (31 grudnia 2012 roku: 156 323 tys. zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu nie zostały uwzględnione przepływy z tych zabezpieczeń.

Koncentracja zaangażowania

Grupa ustanawia limity i zarządza wielkością ekspozycji tak, aby zapewnić odpowiednie rozproszenie ryzyka w portfelu. W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa określa limity koncentracji zaangażowań w odniesieniu do maksymalnej sumy ekspozycji (według wewnętrznej sprawozdawczości):

- wobec jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (dłużnika),
- w ramach branż według wewnętrznej klasyfikacji Grupy,
- w walutach obcych,
- z tytułu transakcji generujących ryzyko kredytowe kontrahenta (przedrozliczeniowe),
- wobec grupy kapitałowej podmiotu dominującego dla Grupy,
- z tytułu zaangażowań zabezpieczonych hipotecznie oraz zaangażowań na finansowanie nieruchomości,
- z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej.

Pierwsze dwie koncentracje (wobec dłużników i branż) dotyczące w szczególności portfeli Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw są koncentracjami uznanymi za najistotniejsze z punktu widzenia zarządzania tym ryzykiem w Grupie.

W ramach zarządzania ekspozycjami wobec dłużników Grupa monitoruje również limity określone ustawą Prawo Bankowe i innymi Uchwałami nadzorczymi oraz zapewnia ich przestrzeganie, w tym wyznaczenie dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu tych ekspozycji w razie potrzeby.

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec dłużnika

Grupa dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Według danych z dnia 31 grudnia 2013 roku zaangażowanie Grupy w transakcje z grupami klientów, dotyczące portfela bankowego, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Grupy (zdefiniowanych w dalszej części sprawozdania), wynosi 5 928 283 tys. zł, czyli 127,6% tych funduszy (31 grudnia 2012 roku: 6 165 674 tys. zł, tj. 134,7%). W 2013 roku jak i w 2012 roku Grupa spełniała przepisy dotyczące limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych 10 największych niebankowych kredytobiorców Grupy:

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012		
	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
GRUPA 1	43 427	966 055	1 009 482	295 507	660 984	956 491
KLIENT 2	716 500	200 050	916 550	716 500	200 050	916 550
GRUPA 3	157 436	575 257	732 693	217 657	499 661	717 318
GRUPA 4	420 819	218 212	639 031	773 688	161 095	934 783
GRUPA 5	412 479	169 411	581 890	303 686	167 502	471 188
KLIENT 6	250 000	300 000	550 000	250 000	-	250 000
GRUPA 7	360 239	139 846	500 085	440 436	60 233	500 669
KLIENT 8	-	500 051	500 051	-	50	50
GRUPA 9	323 687	174 815	498 502	318 113	175 675	493 788
GRUPA 10	354 068	58 733	412 801	443 147	168 222	611 369
Razem 10	3 038 655	3 302 430	6 341 085	3 758 734	2 093 472	5 852 206

*Nie obejmuje zaangażowań z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze Komisji Nadzoru Finansowego określają limity maksymalnego zaangażowania Grupy. Przy zachowaniu warunków określonych przepisami uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz uchwały nr 208/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań dopuszcza się utrzymywanie przez Grupę przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ustawy – Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z uchwałą nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych Grupy (...).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa posiadała zaangażowanie wobec jednego podmiotu przekraczające ustawowe limity koncentracji zaangażowań. Przekroczenie limitu dotyczyło zaangażowania wynikającego z transakcji instrumentami pochodnymi. Z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wyznaczony został dodatkowy wymóg kapitałowy, który włączony został do rachunku całkowitego wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec branży*

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki, w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane w zakresie zaangażowania (brutto) Grupy w dwudziestu największych branżach gospodarki oraz w podziale na typ prowadzonej działalności według stanu na porównawcze okresy.

Branża gospodarki według PKD	31.12.2013		31.12.2012	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4 026 214	18,7%	4 285 518	21,1%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2 537 891	11,8%	2 733 355	13,5%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	2 182 495	10,1%	1 684 544	8,3%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 297 340	6,0%	1 226 034	6,0%
Produkcja artykułów spożywczych	1 242 203	5,8%	1 038 106	5,1%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	903 130	4,2%	715 034	3,5%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	674 291	3,1%	139 252	0,7%
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	672 524	3,1%	832 465	4,1%
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	551 562	2,6%	791 205	3,9%
Górnictwo rud metali	500 000	2,3%	500 584	2,5%
Pierwsze "10" branż gospodarki	14 587 650	67,7%	13 946 097	68,7%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	460 380	2,1%	346 996	1,7%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	446 220	2,1%	424 532	2,1%
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	430 077	2,0%	681 676	3,4%
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	407 024	1,9%	280 816	1,4%
Produkcja urządzeń elektrycznych	371 546	1,7%	453 766	2,2%
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	364 493	1,7%	109 782	0,5%
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	361 581	1,7%	217 856	1,1%
Produkcja mebli	336 509	1,6%	240 335	1,2%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	321 366	1,5%	288 537	1,4%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	266 500	1,2%	234 640	1,2%
Pierwsze "20" branż gospodarki	18 353 346	85,2%	17 225 033	84,9%
Pozostałe branże	3 164 542	14,8%	3 042 386	15,1%
Razem	21 517 888	100,0%	20 267 419	100,0%

*Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków).

Pomimo, że w stosunku do końca 2012 roku koncentracja w wybranych branżach zmieniła się, ogólny poziom koncentracji portfela pozostał na podobnym poziomie.

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków		
finansowa	3 706 320	2 258 337
produkcyjna	3 745 767	3 699 331
usługowa	621 351	752 894
pozostała	5 863 934	6 182 812
	13 937 372	12 893 374
Należności brutto od klientów indywidualnych	5 819 088	5 920 992
(patrz nota 20, 25)	19 756 460	18 814 366

Poza monitorowaniem aktualnych poziomów koncentracji w odniesieniu do ustawionych limitów, Grupa monitoruje również inne potencjalne koncentracje – geograficzną i zabezpieczeń – jednak ze względu na charakterystykę portfela Grupy nie zostały wyznaczone limity dla tych rodzajów koncentracji (z wyjątkiem progów dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie).

Zarządzanie ekspozycjami z rozpoznaną utratą wartości

Proces aktywnego zarządzania jakością portfela obejmuje nadawanie ekspozycjom nie tylko odpowiedniego ratingu, ale również nadawanie ekspozycjom właściwej wewnętrznej klasyfikacji rozpoznawania utraty ich wartości oraz zastosowanie odpowiednich działań naprawczych bądź windykacyjnych. Bank posiada jednolity wewnętrzny system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów.

Ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznana została utrata wartości są podzielone na dwie grupy. Wyodrębnia się portfel ekspozycji zarządzanych na podstawie indywidualnej klasyfikacji (klienci oceniani indywidualnie) oraz portfel ekspozycji zarządzanych na bazie dni zaległości w spłacie (klienci oceniani portfelowo). Przypisanie do określonego portfela zależy od całkowitej kwoty zaangażowania danego klienta i stosowanego procesu zarządzania zaangażowaniem.

Dla klientów ocenianych indywidualnie ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości to te, w przypadku których wystąpił obiektywny dowód utraty wartości, który może być następstwem m.in. następujących wydarzeń:

- pojawienie się istotnych trudności finansowych dłużnika,
- niedotrzymywanie warunków umowy, np. opóźnienia w spłacie rat kapitałowych lub odsetkowych,
- pojawienie się przyczyn ekonomicznych lub prawnych związanych z trudnościami finansowymi kredytobiorcy wraz z wyrażeniem zgody przez Bank na warunki finansowe wobec kredytobiorcy, których kredytodawca nie brałby pod uwagę w innym przypadku,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości klienta lub uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego,
- krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która może mieć związek z niespłaceniem ekspozycji,
- opóźnienie w spłacie powyżej 60 dni,
- znaczące pogorszenie oceny ratingowej klienta,
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta,
- obniżenie ratingu kontrahenta przez uznaną i akceptowaną przez Bank zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej,

Dla klientów ocenianych na podstawie zaległości obiektywnym dowodem utraty wartości ekspozycji kredytowych jest przede wszystkim przekroczenie określonych progów dni zaległości.

Kadra zarządzająca ryzykiem regularnie ocenia adekwatność ustanowionych odpisów na ekspozycjach z rozpoznaną utratą wartości.

Klienci zarządzani na bazie klasyfikacji (oceniani indywidualnie)

Utrata wartości jest określana przez szacowanie straty na ekspozycji, odrębnie dla każdej ekspozycji, uwzględniając:

- łączne zaangażowanie klienta,
- szanse do utrzymania się na rynku modelu biznesowego klienta i zdolność do pomyślnego rozwiązania problemów finansowych,
- generowanie przepływów pieniężnych wystarczających do obsługi zobowiązań,
- kwoty i terminy oczekiwanych spłat należności,
- prawdopodobieństwo realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych,
- możliwa do odzyskania wartość zabezpieczenia i prawdopodobieństwo udanego przejęcia zabezpieczenia (z uwzględnieniem wszystkich ryzyk prawnych oraz kosztów utrzymywania zabezpieczenia do momentu zbycia),

- oczekiwane wpływy środków z tytułu prowadzonego postępowania egzekucyjnego, upadłościowego lub likwidacji,
- oszacowane prawdopodobne koszty związane z dochodzeniem zaległych płatności,
- w niektórych przypadkach również cena rynkowa wierzytelności.

Wymagane jest, aby poziom odpisów na znaczących zaangażowaniach zarządzanych na bazie klasyfikacji był przeglądany, co najmniej raz na kwartał. Przegląd obejmuje posiadane zabezpieczenia oraz weryfikację dokonanych i oczekiwanych spłat.

Klienci zarządzani na bazie dni zaległości (oceniani portfelowo)

Dla ekspozycji, które nie są uznane za znaczące, utrata wartości jest obliczana na bazie portfelowej, zasadniczo w oparciu o zaległości w spłacie. Stosowane jest podejście sformalizowane, które przypisuje progresywnie tym wyższy odpis, im dłużej klient zalega ze spłatą kredytu.

Poniżej został zaprezentowany portfel Grupy, pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą wartości oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu utraty wartości. W ramach należności ze stwierdzoną utratą wartości wyodrębnia się portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz portfel zarządzany na bazie dni zaległości w spłacie (należności oceniane portfelowo). Ekspozycję bez rozpoznanej utraty wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

Wewnętrzne ratingi ryzyka są otrzymywane w kompleksowym procesie oceny kredytowej, na który składają się modele i metodyki ratingowe, dodatkowe korekty wynikające m.in. z posiadanego wsparcia i z zabezpieczenia oraz wszelkie inne zdefiniowane procesy stosowane w celu uzyskania ratingów ryzyka.

Rating ryzyka określa prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązań w okresie jednego roku. Ratingi od 1 do 4- łącznie są traktowane, jako odpowiednik ratingów z poziomu inwestycyjnego zewnętrznych agencji oceny wiarygodności kredytowej, co oznacza, że świadczą o niskim bądź średnim poziomie ryzyka kredytowego. Ratingi poniżej 4- świadczą o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego, przy czym rating 7 oznacza wysokie ryzyko kredytowe i niską zdolność do obsługi zobowiązań nawet przy sprzyjających warunkach makroekonomicznych.

W przypadku klientów Sektora Bankowości Detalicznej podstawowym kryterium rozpoznania utraty wartości jest wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenia dozwolonego salda. Na potrzeby wyliczenia odpisów z tytułu utraty wartości przyjmuje się, że kryterium to spełnione jest w przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie równego lub przekraczającego 90 dni na moment wyliczania utraty wartości.

Niezależnie od dnia przeterminowania, za ekspozycje z utratą wartości uznawane są ekspozycje, w przypadku których Grupa, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta, zgodził się na udogodnienie w spłacie (restrukturyzację należności), którego w innym wypadku by nie udzielił, przy czym Grupa nie otrzymuje w zamian odpowiedniej rekompensaty. Przez odpowiednią rekompensatę rozumie się otrzymanie dodatkowych przychodów, w rezultacie których wartość bieżąca przepływów pieniężnych nie spada poniżej wartości księgowej sprzed restrukturyzacji.

Za dodatkowe przesłanki utraty wartości uznawane są:

- śmierć, trwałe kalectwo lub poważna choroba;
- nadużycie finansowe;
- uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego klienta lub ogłoszenie przez klienta upadłości;
- utrata wartości lub zagrożenie utraty wartości zabezpieczenia;
- pobyt klienta w areszcie lub więzieniu;
- częściowe umorzenie kapitału;
- wypowiedzenie umowy;

- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe

<i>w tys. zł</i>	Nota	31.12.2013	31.12.2012
Należności od banków (brutto)	20	3 541 100	1 462 027
Należności od klientów korporacyjnych (brutto)	25	10 396 272	11 431 347
Należności od klientów indywidualnych (brutto)	25	5 819 088	5 920 992
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	2 215 673	2 532 055
Instrumenty pochodne	21	3 531 126	4 306 428
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	17 616 041	15 003 003
Inne aktywa finansowe	30	295 782	508 828
Zobowiązania warunkowe udzielone	44	15 901 139	14 253 958
		59 316 221	55 418 638

Struktura portfela zaangażowań wobec klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013			31.12.2012		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności z rozpoznaną utrąą wartości						
Należności oceniane indywidualnie						
Wartość brutto	508 212	8 400	-	584 644	5 928	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	371 075	3 084	-	398 506	2 325	-
Wartość netto	137 137	5 316	-	186 138	3 603	-
Należności oceniane portfelowo						
Wartość brutto	75 957	636 745	-	74 667	742 893	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	50 802	471 977	-	47 060	564 428	-
Wartość netto	25 155	164 768	-	27 607	178 465	-
Należności bez utraty wartości						
wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	5 802 138	-	3 272 899	6 726 857	-	1 454 135
rating ryzyka +5-6-	3 806 562	-	267 476	3 911 704	-	7 892
rating ryzyka +7 i powyżej	203 403	-	725	133 475	-	-
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	4 898 946	-	-	4 827 705	-
1-30 dni	-	212 290	-	-	255 525	-
31-90 dni	-	62 707	-	-	88 941	-
Wartość brutto	9 812 103	5 173 943	3 541 100	10 772 036	5 172 171	1 462 027
Odpisy z tytułu utraty wartości	26 348	60 747	1 173	24 567	94 041	126
Wartość netto	9 785 755	5 113 196	3 539 927	10 747 469	5 078 130	1 461 901
Łączna wartość netto	9 948 047	5 283 280	3 539 927	10 961 214	5 260 198	1 461 901

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności z rozpoznaną utratą wartości						
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	371 075	3 084	-	398 506	2 325	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	50 802	471 977	-	47 060	564 428	-
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	1 457	-	303	1 659	-	86
rating ryzyka +5-6-	17 191	-	859	18 141	-	40
rating ryzyka +7 i powyżej	7 700	-	11	4 767	-	-
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	22 628	-	-	32 058	-
1-30 dni	-	14 764	-	-	24 250	-
31-90 dni	-	23 355	-	-	37 733	-
	26 348	60 747	1 173	24 567	94 041	126
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	448 225	535 808	1 173	470 133	660 794	126

W przypadku należności od klientów indywidualnych bez utraty wartości i bez opóźnień w spłacie, Grupa analizuje jakość portfela kredytowego pod kątem historii przeterminowania. Z kwoty 4 898 946 tys. zł na koniec 2013 roku (4 827 705 tys. zł na koniec 2012 roku) kwota 243 256 tys. zł dotyczy należności, które od momentu powstania przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90 dni) oraz kwota 7 726 tys. zł dotyczy należności, które przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie (odpowiednio 220 405 tys. zł oraz 8 139 tys. zł na koniec 2012 roku).

Należności bez utraty wartości według przeterminowania

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności objęte odpisem na poniesione niezidentyfikowane straty						
Należności nieprzeterminowane	9 715 024	4 898 946	3 541 100	10 656 827	4 827 705	1 462 027
Należności przeterminowane, w tym:	97 079	274 997	-	115 209	344 466	-
1-30 dni	88 681	212 290	-	88 964	255 525	-
Wartość brutto	9 812 103	5 173 943	3 541 100	10 772 036	5 172 171	1 462 027

Struktura instrumentów pochodnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012		
	Transakcje z klientami korporacyjnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami	Transakcje z klientami korporacyjnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami
Instrumenty pochodne wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	186 040	-	3 313 078	255 102	-	3 968 341
rating ryzyka +5-6-	13 474	-	16 600	19 663	-	54 800
rating ryzyka +7 i powyżej	1 920	-	13	8 522	-	-
Wartość	201 434	-	3 329 691	283 287	-	4 023 141

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji w portfelu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz w portfelu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży według ratingów agencji Fitch.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na koniec 2013 roku w kwocie 2 215 673 tys. obejmuje dłużne papiery wartościowe o ratingu emitenta A w kwocie 1 938 149 tys. zł oraz BBB- w kwocie 277 524 tys. zł. Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na koniec 2012 roku w kwocie 2 532 055 tys. zł w całości obejmuje dłużne papiery wartościowe o ratingu emitenta A.

Portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w kwocie 17 616 041 tys. zł na koniec 2013 roku (15 003 003 tys. zł na koniec 2012 roku) obejmuje w całości dłużne papiery wartościowe o ratingu emitenta A.

Inne aktywa finansowe w kwocie 295 782 tys. zł na koniec 2013 roku (508 828 tys. zł na koniec 2012 roku) obejmują należności z opóźnieniem w spłacie przekraczającym 90 dni w wysokości 6 346 tys. zł (9 548 tys. zł na koniec 2012 roku).

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego

w tys. zł	31.12.2013		31.12.2012	
	Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych	Zobowiązania wobec banków	Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	7 792 063	411 916	6 804 797	165 777
rating ryzyka +5-6-	2 492 482	7 966	2 189 333	7 506
rating ryzyka +7 i powyżej	191 985	-	167 111	-
Wartość	10 476 530	419 882	9 161 241	173 283

W przypadku zobowiązań warunkowych udzielonych klientom indywidualnym, Grupa analizuje jakość zobowiązań pod kątem historii przeterminowania należności kredytowych tych klientów. Z kwoty 5 004 727 tys. zł na koniec 2013 roku (4 919 434 tys. zł na koniec 2012 roku) kwota 221 064 tys. zł dotyczy zobowiązań wobec tych klientów, których należności kredytowe od momentu powstania przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90 dni) oraz kwota 1 476 tys. zł dotyczy zobowiązań wobec tych klientów, których należności kredytowe przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie (odpowiednio 195 243 tys. zł oraz 1 793 tys. zł na koniec 2012 roku).

Poziom pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności Grupy przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012
Wartość brutto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	1 229 314	1 408 132
Należności oceniane indywidualnie	516 612	590 572
Należności oceniane portfelowo	712 702	817 560
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	18 527 146	17 406 234
Łączna wartość brutto	19 756 460	18 814 366
Odpisy z tytułu utraty wartości		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	896 938	1 012 319
Należności oceniane indywidualnie	374 159	400 831
Należności oceniane portfelowo	522 779	611 488
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	88 268	118 734
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	985 206	1 131 053
Wartość netto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	332 376	395 813
Należności oceniane indywidualnie	142 453	189 741
Należności oceniane portfelowo	189 923	206 072
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	18 438 878	17 287 500
Łączna wartość netto	18 771 254	17 683 313
Wskaźnik pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności z rozpoznaną utratą wartości	73,0%	71,9%

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Grupy z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na:

- obowiązujących przepisach prawa w szczególności ustawie Prawo bankowe,
  - wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
  - zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,
- z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Grupie spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie płynnością

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.

Grupa analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka.

Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań ALCO i jest określone w strategii Grupy. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście wpływu na rentowność prowadzonej działalności.

Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań ALCO i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Grupy plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Pionu Skarbu i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Grupa analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych, przyjmując jako warunek konieczny brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 3 miesięcy.

Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Pionu Skarbu i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Grupy, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz bank centralny.

Zarządzanie płynnością w podmiotach Grupy leży w zakresie zadań zarządów tych spółek przy uwzględnieniu „Zasad zarządzania ryzykiem”. Nadzór nad płynnością podmiotów Grupy sprawuje ALCO.

Plan finansowania i zabezpieczania płynności

Roczny Plan Finansowania i Płynności (Plan) jest przygotowywany dla Grupy przez Szefa Pionu Skarbu. Odpowiada on również za uzyskanie aprobaty ALCO dla tego Planu. Plan powinien obejmować wszystkie istotne elementy dotyczące finansowania i płynności wynikające z planów biznesowych, a w szczególności w obszarze depozytów i kredytów dla klientów, tak jak to zostało określone w budżetach rocznych poszczególnych jednostek biznesowych, a także istotnych zmian otoczenia regulacyjnego oraz sytuacji rynkowej.

Narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

Bank dokonuje pomiaru i zarządza ryzykiem płynności poprzez zastosowanie zarówno zewnętrznych miar nadzorczych, jak i miar dodatkowych wypracowanych wewnętrznie.

Wewnętrzne narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

W uzupełnieniu do nadzorczych miar płynności Grupa Banku stosuje zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem płynności obejmujący:

- Analizę luk – Raport Dostępu do Rynku (MAR),
- Scenariusze kryzysowe,
- Strukturalne wskaźniki płynności,
- Rynkowe czynniki ostrzegawcze,
- Znaczące źródła finansowania,
- Awaryjny plan finansowania.

Scenariusze kryzysowe

Testy warunków kryzysowych są przeprowadzane w celu zbadania potencjalnego wpływu określonego zdarzenia na bilans Grupy oraz skumulowaną lukę w horyzoncie 3 miesięcy, a także określenia, jakie dodatkowe finansowanie działalności jest konieczne w każdym z określonych scenariuszy. Scenariusze te są przygotowywane przez Pion Skarbu i Ryzyko Rynkowe Banku oraz zatwierdzane przez ALCO.

Grupa przeprowadza testy warunków kryzysowych w cyklu miesięcznym. Scenariusze te zakładają istotne zmiany w podstawowych parametrach finansowania takie, jak:

- Koncentracja bazy funduszowej,
- Highly Stressed Market Disruption ("S2") – poważne zakłócenia na rynkach światowych,
- Kryzys finansowy na rynku krajowym.

Awaryjny plan finansowania

Pion Skarbu przygotowuje oraz aktualizuje w cyklu rocznym „Plan pozyskania funduszy i utrzymania płynności w sytuacji zagrożenia płynności” (Plan awaryjny), który określa sposób działania Banku w sytuacji kryzysowej, w tym szczególnie w przypadkach zakładanych w scenariuszach kryzysowych i opisanych w „Rocznym planie finansowania i zabezpieczenia płynności”. Awaryjny plan finansowania jest zatwierdzany przez ALCO.

Plan awaryjny określa:

- Warunki/symptomy wskazujące na wystąpienie sytuacji kryzysowej,
- Kompetencje do podejmowania działań w ramach realizacji planu,
- Źródła pozyskania funduszy, a w szczególności zasady utrzymywania portfela aktywów płynnych do użycia w przypadku wystąpienia problemów płynnościowych,
- Zasady przeprowadzania sprzedaży aktywów i zmiany struktury bilansu,
- Zasady postępowania w celu przywrócenia zaufania klientów do instytucji.

Poniżej przedstawione zostały wielkości skumulowanej urealnionej luki płynności oraz poziom aktywów płynnych na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2013 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	11 891 135	330 718	10 000	-	33 166 536
Zobowiązania	8 923 893	643 002	1 485 820	29 156	34 316 518
Luka bilansowa w danym okresie	2 967 242	(312 284)	(1 475 820)	(29 156)	(1 149 982)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	15 932 787	894 564	6 969 708	9 803 307	13 624 421
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	15 995 106	1 074 591	7 083 140	9 848 427	13 559 271
Luka pozabilansowa w danym okresie	(62 319)	(180 027)	(113 432)	(45 120)	65 150
Luka skumulowana	2 904 923	2 412 612	823 360	749 084	(335 748)

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2012 roku:

<i>w tys. zł</i>	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	9 765 848	-	-	-	33 742 915
Zobowiązania	10 506 745	15 653	430 162	35 614	32 520 589
Luka bilansowa w danym okresie	(740 897)	(15 653)	(430 162)	(35 614)	1 222 326
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	13 145 218	3 934 663	17 757 422	8 030 165	11 529 551
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	13 144 474	4 051 952	17 951 240	8 079 727	11 726 748
Luka pozabilansowa w danym okresie	744	(117 289)	(193 818)	(49 562)	(197 197)
Luka skumulowana	(740 153)	(873 095)	(1 497 075)	(1 582 251)	(557 122)

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2013	31.12.2012	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	20 243,696	18 588 543	1 655 153
rachunek nostro w NBP i stabilna część gotówki	411 982	1 053 485	(641 503)
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	2 215 673	2 532 055	(316 382)
dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	17 616 041	15 003 003	2 613 038
Skumulowana luka płynności do 1 roku	823 360	(1 497 075)	2 320 435
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	Pozytywna luka	1242%	N/a

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Grupy według umownych terminów wymagalności. Prezentowane kwoty nie uwzględniają wpływu stopy efektywnej na wartości zobowiązań z tytułu odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

<i>w tys. zł</i>	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	32	6 378 441	3 880 752	622 080	1 706 623	168 958	28
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	21	481 601	481 601	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	34	26 568 789	25 831 085	376 695	350 236	10 698	75
Depozyty podmiotów sektora finansowego	34	3 259 889	3 238 130	10 448	10 677	622	12
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	34	22 824 847	22 167 366	349 047	300 069	8 302	63
Pozostałe zobowiązania	34	484 053	425 589	17 200	39 490	1 774	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	21	3 044 118	80 830	126 408	341 065	2 072 808	423 007
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	24 710	-	-	-	23 798	912
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	44	12 199 651	11 251 798	4 513	173 861	682 404	87 075
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	44	1 813 348	1 813 348	-	-	-	-
		50 510 658	43 339 414	1 129 696	2 571 785	2 958 666	511 097
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		46 996 914	16 766 477	1 091 584	6 470 021	18 778 066	3 890 766
Wypływy		47 352 634	16 694 117	1 104 269	6 573 129	19 072 989	3 908 130
		(355 720)	72 360	(12 685)	(103 108)	(294 923)	(17 364)

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	32	2 356 438	2 002 879	0	288 776	64 759	24
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	21	1 027 729	1 027 729	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	34	26 852 230	25 847 342	450 119	536 328	18 348	93
Depozyty podmiotów sektora finansowego	34	2 794 850	2 612 536	5 534	160 762	16 006	12
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	34	20 834 934	20 055 385	419 496	358 093	1 879	81
Pozostałe zobowiązania	34	3 222 446	3 179 421	25 089	17 473	463	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	21	3 809 270	124 324	178 255	305 514	2 345 351	855 826
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	44	11 092 470	10 200 430	17 086	314 945	412 329	147 680
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	44	1 799 810	1 799 810	-	-	-	-
		46 937 947	41 002 514	645 460	1 445 563	2 840 787	1 003 623
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		53 149 747	13 303 983	3 980 278	17 088 166	15 970 616	2 806 704
Wypływy		53 662 203	13 325 688	4 091 598	17 221 173	16 198 015	2 825 729
		(512 456)	(21 705)	(111 320)	(133 007)	(227 399)	(19 025)

RYZYKO RYNKOWE

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Banku odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, jak również zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
  - zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,
- z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosownych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Banku spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- Szefów jednostek biznesowych podejmujących ryzyko,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i bankowe.

Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe takie, jak: dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zwierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym – tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Departament Skarbu Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne oraz opcje na stopy procentowe. Działalność Grupy w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednocześnie (každorazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku z czym portfel transakcji opcyjnych jest wyłączony z kalkulacji i monitoringu ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii płaconej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.

Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, niezaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Departament Skarbu Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli bankowych z wszystkich innych jednostek organizacyjnych Grupy. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close)/całkowitego zwrotu z portfela (Total Return),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności,

- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania,
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). W Grupie do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in.: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratalnych,
- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/pasywa, zalicza się do najdłuższego pasma przeszacowania,
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Departament Skarbu na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Departamentu Skarbu) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (*Value-at-Close*) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy.

w tys. zł	31.12.2013		31.12.2012	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	51 840	213 324	39 957	164 132
USD	5 610	7 076	5 872	21 540
EUR	16 515	(5 735)	11 789	42 146

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Grupa dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Grupy.

Biuro Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Skarbu prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

- zarządzanie płynnością finansową,
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Pion Skarbu z innych jednostek

organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy,

- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Grupy przez Pion Skarbu.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DV01 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej, (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym) spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Program stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka rynkowego, w szczególności, ryzyka stop procentowych, Grupa posiada zdefiniowane zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Podstawowym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach rachunkowości zabezpieczeń jest ryzyko zmiany stóp procentowych, na jakie narażony jest portfel papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (AFS) o stałej stopie procentowej. Na koniec każdego miesiąca Grupa dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Pozycją zabezpieczaną jest część portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na stałą stopę procentową, denominowaną w PLN i EUR. We wszystkich przypadkach instrumentem zabezpieczającym jest swap stopy procentowej (IRS), zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Zyski i straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany w wycenie do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych odzwierciedlone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem zabezpieczeń ekonomicznych, w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawione są w tabeli poniżej:

w tys. zł	31.12.2013			31.12.2012			Ogółem w okresie 01.01.2013 – 31.12.2013		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Ogółem	Papiery wartościowe.	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(911)	(1 799)	888	(2 975)	(2 975)	-	(1 782)	(2 769)	(911)
USD	(118)	(118)	-	(56)	(56)	-	(136)	(357)	-
EUR	(503)	(647)	144	(110)	(110)	-	(567)	(831)	(110)

Działalność Grupy w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Grupy wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Grupa notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w 2013 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012	w okresie 01.01.2013 – 31.12.2013		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	164	279	100	726	(535)
EUR	(76)	24	(243)	36	(784)
USD	65	(72)	23	125	(154)

W 2013 roku średnia wielkość ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w walucie krajowej była bardzo zbliżona do poziomu z roku ubiegłego i wyniosła 100 tys. zł. Średnie ekspozycje na ryzyko stóp procentowych w EUR i USD były wyższe w porównaniu z rokiem 2012 (np. DV01 w EUR wyniosło - 243 tys. zł, podczas gdy rok wcześniej 36 tys. zł). Jeśli chodzi o największe wielkości ekspozycji przyjmowanych przez Departament Skarbu to były w większości przypadków wyższe niż w roku ubiegłym. Maksymalna ekspozycja w PLN wyniosła 726 tys. zł w porównaniu do 494 tys. zł w roku 2012, a pozycja w EUR osiągnęła wielkość (784) tys. zł w porównaniu z 266 tys. zł w roku ubiegłym.

Pion Skarbu, prowadzący w ramach Grupy działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w 2012 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012	w okresie 1.01.2013 – 31.12.2013		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	1 629	1 036	1 459	5 891	89
Ryzyko stóp procentowych	3 803	7 762	7 509	15 407	3 798
Ryzyko spreadu	8 068	10 970	11 848	19 662	7 645
Ryzyko ogółem	9 181	13 026	14 523	22 221	9 179

Ogólny średni poziom ryzyka rynkowego portfeli handlowych w roku 2013 był o 7% wyższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2012, w ujęciu kwotowym to ponad 1 mln zł, głównie jako wynik zwiększonych poziomów ekspozycji na zmianę spreadów w transakcjach dwuwalutowych (basis spreads). Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 22,2 mln zł, podczas gdy w 2012 roku był na poziomie 17,04 mln zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności, DMBH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) lub Centralnej Tabeli Ofert (CTO), kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz programi ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Ekspozycja walutowa Grupy

Ekspozycję walutową Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

31.12.2013

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	6 062 074	8 651 486	6 979 618	4 292 134	98 072
USD	4 003 588	4 807 870	3 379 668	2 588 651	(13 265)
GBP	832 900	839 542	5 967	-	(675)
CHF	854 091	452 573	25 111	426 431	198
Pozostałe waluty	746 342	737 968	344 564	354 871	(1 933)
	12 498 995	15 489 439	10 734 928	7 662 087	82 397

31.12.2012

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	3 752 504	5 418 512	3 984 868	2 178 249	140 611
USD	3 310 617	3 748 608	2 720 593	2 322 573	(39 971)
GBP	744 330	778 407	36 073	705	1 291
CHF	729 900	323 669	160 834	556 935	10 130
Pozostałe waluty	409 754	642 996	714 355	505 067	(23 954)
	8 947 105	10 912 192	7 616 723	5 563 529	88 107

RYZIKO OPERACYJNE

Definicja ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, jak również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności (zdefiniowane poniżej).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Definicja ryzyka operacyjnego w Grupie obejmuje:

- Ryzyko technologiczne i techniczne – ryzyko zakłóceń działalności Grupy wskutek zaburzeń pracy systemów tele/informatycznych i informacyjnych;
- Ryzyko outsourcingu – ryzyko operacyjne, związane ze zlecaniem przez Grupę podmiotom zewnętrznym określonych czynności, co może skutkować negatywnym wpływem na ciągłość, integralność, stabilność lub jakość działalności prowadzonej przez Grupę;
- Ryzyko nadużyć/defraudacji – ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę Grupy przez jego pracowników lub osoby trzecie;
- Ryzyko prania pieniędzy – ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzony przez klientów, pośredników lub pracowników;
- Ryzyko bezpieczeństwa informacji – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji;
- Ryzyko zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania) – ryzyko braku możliwości prowadzenia działalności przez podmiot lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych takich jak trzęsienia ziemi, pożary, powódzie, akty terroryzmu, brak dostępu do siedziby (miejsca prowadzenia działalności) lub mediów;
- Ryzyko podatkowe i rachunkowe – ryzyko negatywnych skutków ekonomicznych z powodu niewłaściwej (nieprawidłowej) ewidencji rachunkowej, sprawozdawczości, błędnego wyznaczania zobowiązań podatkowych lub ich nieterminowej zapłaty;
- Ryzyko produktu – ryzyko związane ze sprzedażą przez podmiot produktu (usług), który: nie spełnia wymagań i potrzeb klientów, nie jest zgodny z prawem i regulacjami, generuje dodatkowe ryzyka (dla podmiotu i jego klientów), nie ma adekwatnego wsparcia pracowników oraz procesów;
- Ryzyko braku zgodności - ryzyko braku zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami instytucji nadzorczych, z regulacjami wewnętrznymi Grupy oraz przyjętymi przez Grupę standardami postępowania;
- Ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat na skutek niestabilności regulacji prawnych, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami;
- Ryzyko modeli – ryzyko wdrożenia nieprawidłowo zbudowanych (zdefiniowanych) modeli, taryf i parametrów, niewłaściwego zastosowania modeli lub braku niezbędnej ich aktualizacji. Elementy oceniane:
  - Dane liczbowe – ryzyko wynikające z wykorzystania (do budowy modeli) nieprawidłowych, niewiarygodnych lub niekompletnych danych liczbowych;
  - Prognozy – ryzyko wynikające z założeń i uproszczeń przyjętych przy budowie modeli lub ustalaniu parametrów (taryf);
  - Szacowanie – ryzyko wynikające z wykorzystania do budowy modeli lub ustalania parametrów niewłaściwych narzędzi, technik lub metod (w tym statystycznych);

- Administrowanie – ryzyko niewłaściwego zastosowania i działania modeli z powodu ich nieadekwatnego monitorowania, walidacji i aktualizacji.
- Ryzyko kadrowe – ryzyko związane z rekrutacją, dostępnością i kwalifikacjami zawodowymi pracowników, ich fluktuacją, zdolnością do adaptacji w środowisku pracy, kulturą pracy, absencją, zmęczeniem, niewłaściwą, niedostosowaną do wielkości i złożoności działalności Grupy strukturą organizacyjną oraz pokrewnymi czynnikami, które mogą skutkować stratami związanymi z czynnikiem ludzkim.

Za koordynację zarządzania powyższymi kategoriami ryzyka odpowiedzialne są wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, zgodnie z kompetencjami określonymi w Regulaminach Organizacyjnych podmiotów Grupy, w regulaminach organizacyjnych poszczególnych sektorów, sub-sektorów i jednostek organizacyjnych Grupy oraz w regulacjach wewnętrznych. Procesy identyfikacji, pomiaru (oceny), ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania powyższych kategorii ryzyka muszą być spójne z zasadami określonymi w Strategii Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym.

Główne cele procesu zarządzania Ryzykiem Operacyjnym

- Zapewnienie spójnego i efektywnego podejścia do identyfikacji, oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania oraz sprawozdawczości w tym zakresie,
- Zapewnienie efektywnej redukcji poziomu narażenia na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji redukcji ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotkliwości ich skutków (polityka niskiego poziomu tolerancji dla strat operacyjnych),
- Zapewnienie spełnienia wymogów kapitałowych dla ryzyka operacyjnego,
- Zapewnienie zgodności z wymogami regulacyjnymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym

Rada Nadzorcza zatwierdza opracowaną przez Zarząd Strategię Banku, „Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.”, oraz Strategię Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, uwzględniając występowanie ryzyka operacyjnego związanego z działalnością prowadzoną przez Grupę oraz określając strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd co najmniej raz w roku, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażona jest Grupa, metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, prawdopodobieństwo jego występowania, ocenę potencjalnego negatywnego wpływu i profil ryzyka operacyjnego, Rada Nadzorcza, wspierana przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, dokonuje oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii (w tym, w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym) i w razie konieczności zleca poddanie jej rewizji.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Wynagrodzeń.

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie pisemnej strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz za opracowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jego wdrożenie, zapewnienie jego spójności ze strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz właściwe funkcjonowanie tego systemu w Grupie, w tym – jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu.

W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym Zarząd Banku zatwierdza:

- przyjętą definicję ryzyka operacyjnego, charakteryzującą w przejrzysty i jednoznaczny sposób ryzyko operacyjne,
- docelowy profil ryzyka operacyjnego, uwzględniający skalę i strukturę ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,

- apetyt/tolerancję na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które Bank będzie podejmował, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
- założenia dla systemu kontroli wewnętrznej dotyczącej ryzyka operacyjnego,
- minimalne wartości progowe dla gromadzonych informacji o stratach operacyjnych.

Strategia opracowywana jest z uwzględnieniem podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym, w szczególności: przedmiotu działalności banku, priorytetów działań zarządczych i strategii biznesowej, dostępności środków na pokrycie strat, struktury organizacyjnej Banku, profilu ryzyka Banku oraz planowanych zmian w tych obszarach.

Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym, zdefiniowane w Strategii Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i w „Polityce Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym oraz Procedurze Samooceny”, odnoszą się do pełnego zakresu działalności Grupy. Zarząd Banku zapewnia strukturę organizacyjną, procesy i zasoby odpowiednie do skali i złożoności prowadzonej działalności, pozwalające na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zarząd Banku wykorzystuje raporty audytu wewnętrznego, jednostek kontrolnych i system informacji zarządczej, w celu dopełnienia przedmiotowego wymogu, w celu identyfikowania potencjalnych obszarów wymagających zmian oraz w celu definiowania działań niezbędnych do zapewnienia zgodności z przedmiotowym wymogiem.

Zarząd Banku zapewnia ujawnianie otoczeniu rynkowemu informacji umożliwiających dokonanie oceny podejścia Grupy do zarządzania ryzykiem operacyjnym. Ujawnienia rynkowe publikowane są na stronach internetowych Banku, w Skonsolidowanych i Jednostkowych Raportach Rocznych oraz w Informacjach w Zakresie Adekwatności Kapitałowej.

W ramach Zarządu Banku jeden z jego członków – pełniący funkcję Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem - sprawuje nadzór nad jednostką odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

Zarząd jest wspierany przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz podległe mu Komisje ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności (*dalej łącznie: Komisje BRCC*):

- Komisję ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności dla Sektora Bankowości Korporacyjnej, Sektora Zarządzania Ryzykiem (z wyłączeniem Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej) oraz Sektora Zarządzania i Wsparcia (*dalej: ICG BRCC*) oraz
- Komisję ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności dla Sektora Bankowości Detalicznej oraz Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej w Sektorze Zarządzania Ryzykiem (*dalej: GCG BRCC*).

Proces samooceny oraz monitorowanie Wskaźników Ryzyka Operacyjnego wspierają bieżącą identyfikację, pomiar (ocenę), kontrolę, monitorowanie i raportowanie oceny jakości procesów kontrolnych i potencjalnych zagrożeń. Dane na temat zdarzeń wiążących się z ryzykiem operacyjnym (strat) są zbierane i analizowane, aby zapewnić efektywność procesu zarządzania ryzykiem. Regularny proces monitorowania, centralizacja i automatyzacja wspierają ograniczenie powtarzających się strat i utrzymanie strat w granicach ustalonego apetytu/tolerancji na ryzyko.

Grupa zarządza ryzykiem operacyjnym przy użyciu różnych narzędzi i technik, w tym m.in. polityk, procedur, list kontrolnych, procesów zatwierdzania, niezależnych kontroli, monitorowania trendów, limitów, procesu samooceny, wskaźników ryzyka operacyjnego, narzędzi kontrolowania bezpieczeństwa informacji, planów kontynuacji procesów, ubezpieczeń, audytów.

Za zorganizowanie i efektywne funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku odpowiadają Zarządy. Zarządy tych podmiotów zapewniają odpowiednie struktury organizacyjne oraz wdrożenie procedur i procesów adekwatnych do podejmowanego ryzyka operacyjnego. Rady Nadzorcze spółek sprawują nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz oceniają jego skuteczność i adekwatność. Spójność podejścia do standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewniana przez powołane do tego celu odpowiednie jednostki kontrolne w spółkach, przy wsparciu jednostek zarządzania ryzykiem w

Banku. Skuteczność zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku i w Banku jest audytowana i oceniana wg spójnych standardów.

System kontroli wewnętrznej w zakresie Ryzyka Operacyjnego

Struktura systemu kontroli obejmuje:

- Odpowiedzialność za ryzyko, przypisaną do jednostek organizacyjnych, prowadzących działalność skutkującą narażeniem Grupy na ryzyko operacyjne,
- Nadzór przez jednostkę Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego,
- Niezależny przegląd przez Departament Audytu (IA).

Procesy kontrolne wdrożone w Grupie służą ograniczaniu przyczyn występowania negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków. Przykładowe mechanizmy kontrolne to: podział obowiązków w ramach funkcji wykonawca-kontroler (maker-checker), Polityka Poznaj Swojego Klienta (KYC Policy), kontrolowane i weryfikowane dostępy do systemów, monitorowanie ustalonych limitów, procesy uzgadniania sald rachunków, weryfikacja integralności danych, monitorowanie nierozliczonych terminowo kwot, monitorowanie działań naprawczych, monitorowanie skarg klientów, korekty zidentyfikowanych błędów i eliminowanie ich źródeł, zabezpieczenia przed kradzieżami i oszustwami, procedury zabezpieczające występowanie konfliktu interesów, procedury kontroli prywatnych inwestycji pracowników, szkolenia. Mechanizmy ograniczania ryzyka obejmują również transfer ryzyka (outsourcing, ubezpieczenia).

Każda jednostka organizacyjna jest zobowiązana do opracowania właściwego systemu kontroli, współmiernego do poziomowi ponoszonego ryzyka operacyjnego i ryzyk innego typu, łącznie z odpowiednią dokumentacją procedur kontrolnych oraz stosownym szkoleniem personelu. Również na jednostkach organizacyjnych ciąży obowiązek identyfikacji ryzyka, które jest niedopuszczalne lub przekracza granice ryzyka, jakie dana jednostka może zaakceptować i zaproponowania odpowiednich działań w celu jego ograniczenia lub transferu.

Dodatkowo, okresowo dokonywana jest ocena adekwatności i skuteczności procesów kontrolnych, polegająca na monitorowaniu i testowaniu adekwatności i efektywności kluczowych kontroli, z częstotliwością dostosowaną do poziomu ryzyka i częstotliwości kontroli (proces samooceny) oraz badaniu dokonywanym przez niezależny audyt wewnętrzny. W przypadku zidentyfikowania uchybień i obszarów nieakceptowalnego ryzyka, kierownictwo odpowiedzialne jest za opracowanie planu działań naprawczych. Realizacja planów naprawczych podlega niezależnemu monitorowaniu i kontroli.

W oparciu o standardy międzynarodowe, w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa przygotowuje plany kontynuacji procesów, zwane również CoB („Continuity of Business”). Potwierdzeniem ich jakości jest posiadanie przez Bank Handlowy w Warszawie S.A., akredytowanego przez UKAS (United Kingdom Accreditation Service) certyfikatu zgodności z normą BS 25 999.

Grupa zarządza ryzykiem braku zgodności, które rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, z uwzględnieniem regulacji międzynarodowych lub przepisów prawa innych państw, mających wpływ na działalność Grupy, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę standardów postępowania. Zgodność postępowania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, regulacjami korporacyjnymi, standardami etycznymi oraz standardami dobrych praktyk jest integralnym elementem obowiązków służbowych każdego pracownika Grupy. Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, opracowanie polityki zgodności i zapewnienie jej przestrzegania oraz podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności. Jednostką organizacyjną, która wspiera swoim działaniem Zarząd Banku, jednostki organizacyjne Banku oraz nadzoruje spółki zależne w zakresie zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, wewnętrznymi aktami normatywnymi, regulacjami i zasadami obowiązującymi w grupie kapitałowej Citigroup, jest Departament Monitoringu Zgodności. Funkcja monitoringu zgodności (Compliance), którą realizuje Departament Monitoringu Zgodności jest niezależną funkcją obejmującą: identyfikowanie, ocenę, monitorowanie, testowanie, raportowanie i doradztwo w zakresie określenia ryzyka braku zgodności oraz zapewnienia zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, zasadami postępowania oraz standardami dobrych praktyk. Departament Monitoringu Zgodności jako jednostka koordynująca i monitorująca proces zapewnienia zgodności dokonuje corocznego

przeglądu i oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach realizacji Rocznego Planu Zapewnienia Zgodności i przedkłada stosowne informacje Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

Grupa, na podstawie przepisów prawa może powierzyć podmiotom zewnętrznym wykonywanie w imieniu i na rzecz Grupy pośrednictwa w zakresie czynności bankowych na podstawie umowy agencyjnej oraz czynności faktycznych związanych z działalnością bankową (outsourcing). Decyzje o powierzeniu czynności związanych z działalnością bankową zastrzeżone są dla Zarządu Banku. Korzystanie z usług podmiotów zewnętrznych umożliwia większej liczbie klientów dostęp do informacji o oferowanych przez Grupę usługach i produktach oraz daje dostęp do nowych rozwiązań technologicznych. Grupa zamierza korzystać z możliwości powierzania czynności związanych z działalnością bankową szczególnie w obszarach dotyczących technologii informatycznej, a także w przypadkach, kiedy powierzenie takie jest uzasadnione potrzebami biznesowymi oraz nie zagraża bezpiecznej działalności Grupy. Ponieważ outsourcing wiąże się nie tylko z korzyściami, lecz także ze zwiększonym ryzykiem, na które narażona może być Grupa w zakresie prowadzonej działalności, Grupa podejmuje działania mające na celu ograniczenie tego rodzaju ryzyka, w szczególności poprzez zapewnienie przestrzegania przepisów prawa i regulacji wewnętrznych, efektywny system kontroli wewnętrznej, monitorowanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, bezpieczeństwa przetwarzanych informacji oraz tajemnicy bankowej.

W zakresie ryzyka kadrowego monitorowane są wskaźniki rotacji pracowników, opinie pracowników oraz rynek wynagrodzeń i świadczeń. Jednym z ważnych elementów polityki kadrowej realizowanej w Grupie jest proces Przeglądu Talentów (Talent Inventory Review) odbywający się raz w roku. W procesie identyfikowane są krytyczne dla poszczególnych procesów osoby wraz z potencjalnymi zastępcami, przygotowywanymi poprzez cykl szkoleń i programów rozwojowych do potencjalnego objęcia kluczowego stanowiska. Dzięki temu procesowi Grupa jest w stanie zapewnić ciągłość obsady na kluczowych stanowiskach.

W celu redukcji narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa korzysta z korporacyjnego programu ubezpieczeń. W myśl tego programu zdarzenia w wysokości powyżej określonej franszyzy redukcyjnej pokrywane są przez korporacyjny program ubezpieczeniowy.

Monitorowanie i Raportowanie

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz wspierające go Komisje. Uchybienia kontrolne, działania naprawcze, zdarzenia operacyjne i wskaźniki związane z ryzykiem operacyjnym są przedmiotem regularnych raportów przedstawianych odpowiednim Komitetom i Komisjom.

Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy są przedmiotem kontroli i oceny przez jednostkę audytu wewnętrznego.

Raporty ryzyka operacyjnego, przedstawiane regularnie odpowiednim Komitetom i Komisjom, zawierają dane pozwalające na monitorowanie profilu ryzyka operacyjnego Banku, takie jak:

- Wyniki audytów wewnętrznych i zewnętrznych,
- Wyniki procesu samooceny,
- Wyniki monitorowania Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI),
- Zdarzenia ryzyka operacyjnego (straty operacyjne), także w porównaniu do przychodów, dla podstawowych jednostek biznesowych Banku,
- Informacje o problemach kontrolnych oraz działaniach naprawczych,
- Informacje dotyczące planów kontynuacji procesów i bezpieczeństwa informacji,
- Wyniki monitorowania ryzyka braku zgodności,
- Analizy skarg klientów,
- Wymogi kapitałowe,
- Testy warunków skrajnych,

- Informacje i zdarzenia, które mogą znacząco wpłynąć na zwiększenie ekspozycji na ryzyko operacyjne lub mogą skutkować znaczącymi stratami operacyjnymi.

W ramach nadzoru skonsolidowanego, dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom, wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne oraz poziomy tolerancji na ryzyko operacyjne (zgodnie z Rekomendacją M), są pojęciami używanymi łącznie w celu określenia całkowitego ryzyka, które Bank jest gotów i skłonny podjąć a priori (apetyt na ryzyko), jak i faktycznych limitów w ramach tego apetytu/tolerancji (poziomy tolerancji na ryzyko).

Zgodnie z przyjętymi standardami, Bank utrzymuje ograniczony poziom tolerancji na rezydualne ryzyko operacyjne. Jednostki Grupy zobligowane są do identyfikowania i ograniczania ryzyka operacyjnego poprzez efektywnie działające procesy kontrolne. W obszarach wymagających specjalistycznej wiedzy utworzone zostały scentralizowane jednostki zarządzające procesami generującymi znaczącą ekspozycję na ryzyko operacyjne. Ryzyko operacyjne generowane w manualnych procesach redukowane jest poprzez wdrażanie automatyzacji i rozwiązań technologicznych.

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne oraz poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii strat monitorowane są przez jednostkę odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem operacyjnym z częstotliwością kwartalną. Wyniki monitorowania raportowane są do Komisji BRCC oraz do komitetów wspierających Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Docelowy profil ryzyka operacyjnego, uwzględniający skalę i strukturę ryzyka operacyjnego

Profil ryzyka operacyjnego - skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określająca stopień narażenia na ryzyko operacyjne, wyrażana w wybranych przez Bank wymiarach strukturalnych (takich jak m.in. rodzaje zdarzeń operacyjnych, rodzaje linii biznesowych, istotne procesy) oraz w wymiarach skali (takich jak m.in. oszacowana potencjalna wielkość straty). Do ustalenia profilu ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje posiadane informacje na temat zdarzeń operacyjnych oraz informacje pochodzące z wykorzystywanych narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Testy Warunków Skrajnych

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są raz w roku, chyba że bieżące monitorowanie poziomu narażenia na ryzyko operacyjne wykaże pogorszenie sytuacji, skutkujące potrzebą przeprowadzenia dodatkowych testów.

RYZIKO WYNIKU FINANSOWEGO

Ryzyko wyniku finansowego definiowane jest jako zmienność wyniku finansowego, której nie da się przypisać jednoznacznie do innych ryzyk, identyfikowanych przez Bank i pokrytych w ramach kalkulacji wymogu kapitałowego lub kapitału wewnętrznego.

Ryzykiem tym Grupa zarządza poprzez odpowiednie planowanie uwzględniające również niekorzystne scenariusze polityczno-gospodarcze dla kraju.

Grupa przeprowadza testy warunków skrajnych dla budżetu, które uwzględniają wpływ na rachunek zysków i strat wyników testów warunków skrajnych dla wszystkich ryzyk (rezerwy kredytowe, straty operacyjne, itp.) oraz wyniki testów warunków skrajnych dla przychodów Grupy.

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM

Zgodnie z obowiązującym w Polsce Prawem bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał własny Grupy wynosił 7,3 mld zł (31 grudnia 2012 roku: 7,4 mld zł), zaś kapitał regulacyjny uwzględniający pozycje i pomniejszenia określone przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) wynosił 4,9 mld zł (31 grudnia 2012 roku: 5,0 mld zł). Taki poziom kapitałów uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany przy wykorzystaniu do tego celu współczynnika adekwatności kapitałowej.

Od 2008 roku Grupa rozpoczęła proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Bank określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak: zyski Banku, oczekiwania Banku w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, jak również uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

Współczynnik wypłacalności*

w tys. zł	31.12.2013	31.12.2012
I Fundusze własne ogółem, w tym:	4 908 707	5 010 491
pomniejszenia funduszy podstawowych i uzupełniających		
z tytułu zaangażowania kapitałowego w jednostkach finansowych	7 814	15 110
z tytułu wartości niematerialnych, w tym:	1 417 363	1 379 931
wartość firmy	1 245 976	1 245 976
II Aktywa i zobowiązania pozabilansowe ważone ryzykiem (portfel bankowy)	19 195 350	20 150 725
III Całkowity wymóg kapitałowy, z tego:	2 246 769	2 220 164
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego (II*8%)	1 535 628	1 612 058
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta	80 127	95 648
wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	95 500	48 024
suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	156 778	78 194
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	363 336	366 893
inne wymogi kapitałowe	15 400	19 347
Współczynnik wypłacalności (I/(III*12,5))	17,5%	18,1%

*Współczynnik wypłacalności został obliczony według zasad określonych w uchwale nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF Nr 2, poz. 11 z późn. zm.).

W 2013 roku jak i w 2012 roku Grupa spełniała wszystkie regulacyjne normy ostrożnościowe dotyczące adekwatności kapitałowej.

podpisy Członków Zarządu

13.03.2014 roku ..... Data	Sławomir S. Sikora ..... Imię i nazwisko	Prezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
13.03.2014 roku ..... Data	Brendan Carney ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
13.03.2014 roku ..... Data	Barbara Sobala ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
13.03.2014 roku ..... Data	Misbah Ur-Rahman-Shah ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
13.03.2014 roku ..... Data	Witold Zieliński ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Dyrektor Finansowy ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
13.03.2014 roku ..... Data	Iwona Dudzińska ..... Imię i nazwisko	Członek Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis